

POLITIKE
EUROPSKE UNIJE

Kako funkcionira Europska unija

Vaš vodič kroz
institucije EU-a

Europska unija

POLITIKE EUROPSKE UNIJE

*Ova publikacija dio je serije kojom se objašnjava
što EU poduzima u različitim područjima politika,
zašto je uključen u ta područja i koji su rezultati.*

Publikacije možete pronaći na internetskim stranicama:

http://europa.eu/pol/index_en.htm

<http://europa.eu/!uU73JY>

Kako funkcionira EU ✖

Europa u 12 lekcija

Europa 2020.: Europska strategija rasta

Osnivači EU-a

Bankarstvo i financije

Borba EU-a protiv prijevara

Carina

Digitalna agenda

Ekonomska i monetarna unija i euro

Energetika

Granice i sigurnost

Humanitarna pomoć i civilna zaštita

Istraživanje i inovacije

Javno zdravlje

Klimatska politika

Kultura i audiovizualna politika

Međunarodna suradnja i razvoj

Migracije i azil

Obrazovanje, izobrazba, mladi i sport

Okoliš

Oporezivanje

Poduzetništvo

Poljoprivreda

Pomorstvo i ribarstvo

Potrošači

Pravosuđe, temeljna prava i jednakost

Promet

Proračun

Proširenje

Regionalna politika

Sigurnost hrane

Trgovina

Tržišno natjecanje

Unutarnje tržište

Vanjski poslovi i sigurnosna politika

Zapošljavanje i socijalna pitanja

Politike Europske unije:

Kako funkcionira Europska unija

Europska komisija

Glavna uprava za komunikaciju

Informiranje građana

1049 Brussels

BELGIJA

Rukopis ažuriran u studenome 2014.

Naslovnica i slika na stranici 2.: © Luis Pedrosa

40 str. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-39914-5

doi:10.2775/11400

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2014.

© Europska unija, 2014.

Umnožavanje je dopušteno. Za svaku uporabu ili
umnožavanje pojedinačnih fotografija dopuštenje treba
zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

POLITIKE
EUROPSKE UNIJE

Kako funkcionira Europska unija

Vaš vodič kroz
institucije EU-a

Sadržaj

Uvod u Europsku uniju: Kako funkcionira, tko što radi	3
Europski parlament: Glas naroda	9
Europsko vijeće: Osmišljavanje strategije	12
Vijeće Europske unije: Glas država članica	14
Europska komisija: Promicanje zajedničkog interesa	19
Nacionalni parlamenti: Primjena načela supsidijarnosti	23
Sud Europske unije: Osiguranje provedbe prava EU-a	24
Europska središnja banka: Osiguravanje stabilnosti cijena	26
Europski revizorski sud: Pomoć u unaprjeđenju financijskog upravljanja EU-a	29
Europski gospodarski i socijalni odbor: Glas civilnog društva	31
Odbor regija: Glas lokalne vlasti	33
Europski ombudsman: Istraživanje vaših pritužba	34
Europski nadzornik za zaštitu podataka: Zaštita vaše privatnosti	35
Europska investicijska banka: Ulaganje u budućnost	36
Agencije EU-a	38

Uvod u Europsku uniju

Kako funkcionira, tko što radi

O čemu je riječ u ovoj publikaciji

Ova je publikacija vodič o funkcioniranju Europske unije (EU). „Kako funkcionira Europska unija” znači kako se donose odluke na razini EU-a i tko ih donosi. U središtu su postupka donošenja odluka institucije EU-a — Parlament, Vijeće i Europska komisija — za koje ste možda već čuli, ali postoje i druge institucije. Da bi se moglo pokazati kako funkcionira EU, u ovoj se publikaciji najprije objašnjava postupak donošenja zakona u EU-u. Zatim se opisuje svaka od institucija EU-a, agencije i tijela koja im pružaju potporu.

Ukratko o Europskoj uniji

EU se sastoji od država članica — 28 zemalja koje pripadaju Uniji — i njihovih državljana. Jedinstveno obilježje EU-a jest da su sve te zemlje suverene, neovisne zemlje koje su dio svoje „suverenosti” ujedinile da bi stekle moć i prednosti koje donosi veličina. Ujedinjavanje suvereniteta u praksi znači da države članice prenose dio svojih ovlasti donošenja odluka na zajedničke institucije koje su osnovale da bi se odluke o posebnim pitanjima od zajedničkog interesa mogle donositi demokratski na razini EU-a. Prema tome, sustav EU-a je negdje između potpunog saveznog sustava kakav postoji u Sjedinjenim Američkim Državama i sustava međuvladine suradnje kakav postoji u Ujedinjenim narodima.

EU je znatno napredovao od osnutka 1950. godine. Izgradio je jedinstveno tržište proizvoda i usluga koje se prostire na 28 država članica s više od 500 milijuna građana koji se mogu slobodno kretati i stanovati gdje žele. Stvorio je jedinstvenu valutu — euro — koja je postala jedna od glavnih svjetskih valuta i koja jedinstveno tržište čini još učinkovitijim. On je i najveći davatelj programa razvojne i humanitarne pomoći u svijetu. To su samo neka od dosad ostvarenih postignuća. Planovi EU-a za budućnost uključuju izvođenje Europe iz gospodarske krize. EU predvodi borbu protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica. Pomaže susjednim zemljama, nastavlja pregovore o proširenju te gradi zajedničku vanjsku politiku koja će doprinijeti širenju europskih vrijednosti u svijetu. Uspjeh tih planova ovisi o sposobnosti donošenja

učinkovitih i pravodobnih odluka te o njihovoj uspješnoj provedbi.

Ugovori EU-a

Europska unija temelji se na vladavini prava. To znači da je svako djelovanje EU-a utemeljeno na ugovorima koje su u okviru dobrovoljnog demokratskog postupka odobrile sve države članice EU-a. Sve države članice EU-a pregovaraju o ugovorima i za njih daju suglasnost, a nakon toga ih potvrđuju njihovi parlamenti ili se o njima glasuje na referendumu.

U ugovorima su propisani ciljevi Europske unije, pravila koja se primjenjuju na institucije EU-a, način donošenja odluka i odnos između EU-a i njegovih država članica. Izmijenjeni su svaki put kada su se pridružile nove države članice. S vremena na vrijeme mijenjani su radi reforme institucija Europske unije te kako bi se proširila područja njezine nadležnosti.

Francuski ministar vanjskih poslova Robert Schuman prvi je 9. svibnja 1950. javno predstavio ideje koje su dovele do Europske unije. Zbog toga 9. svibnja slavimo kao rođendan EU-a.

Zadnji ugovor o izmjenama — Lisabonski ugovor — potpisan je u Lisabonu 13. prosinca 2007., a stupio je na snagu 1. prosinca 2009. Prijašnji ugovori sada su ugrađeni u postojeću pročišćenu inačicu koja sadržava Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije.

Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u Ekonomskoj i monetarnoj uniji (TSCG) međuvladin je ugovor koji su 2012. potpisale sve države članice, osim Češke Republike i Ujedinjene Kraljevine i koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013. To nije ugovor o EU-u već međuvladin ugovor, ali planira se da postane dijelom prava EU-a. Ugovorom se države članice obvezuju na donošenje strogih pravila kojima se jamče uravnoteženi javni proračuni i jača se upravljanje europodručjem.

© ImageGlobe

Djelovanje EU-a temelji se na ugovorima o kojima su se sporazumjele sve države članice, a njihova najnovija znatna izmjena potpisana je u Lisabonu 2007.

Povijest ugovora EU-a

Kada je Robert Schuman, francuski ministar vanjskih poslova, 1950. predložio integraciju industrija ugljena i čelika zapadne Europe, njegove su ideje sljedeće godine ugrađene u Pariški ugovor i rođena je prethodnica EU-a – Europska zajednica za ugljen i čelik. EU je od tada redovito ažurirao i proširivao ugovore radi osiguranja učinkovite politike i odlučivanja:

- ▶ *Pariški ugovor, kojim je utemeljena Europska zajednica za ugljen i čelik, potpisan je u Parizu 18. travnja 1951., a stupio je na snagu 1952. Njegova je valjanost istekla 2002.*
- ▶ *Rimski ugovori, kojima su osnovane Europska ekonomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (Euratom), potpisani su u Rimu 25. ožujka 1957. i stupili su na snagu 1958. godine.*
- ▶ *Jedinstveni europski akt (JEA) potpisan je u veljači 1986. i stupio je na snagu 1987. Njime je izmijenjen Ugovor o EEZ-u i otvoren put ostvarenju jedinstvenog tržišta.*
- ▶ *Ugovor o Europskoj uniji — Maastrichtski ugovor — potpisan je u Maastrichtu 7. veljače 1992. i stupio je na snagu 1993. godine. Njime je osnovana Europska unija, Parlament je dobio veće ovlasti u postupku donošenja odluka i dodana su nova područja za suradnju.*
- ▶ *Amsterdamski je ugovor potpisan 2. listopada 1997. i stupio je na snagu 1999. godine. Njime su izmijenjeni prethodni ugovori.*
- ▶ *Ugovor iz Nice potpisan je 26. veljače 2001. i stupio je na snagu 2003. godine. Njime je reorganiziran institucionalni sustav EU-a da se očuva učinkovitost nakon novog vala proširenja 2004.*
- ▶ *Lisabonski je ugovor potpisan 13. prosinca 2007. i stupio je na snagu 2009. godine. Njime su pojednostavnjene metode rada i pravila glasanja, stvorena je institucija predsjednika Europskog vijeća i uvedene su nove strukture kako bi EU postao snažniji čimbenik na globalnoj razini.*

Tko donosi odluke

Postupak donošenja odluka na razini EU-a obuhvaća različite institucije EU-a, posebno:

- ▶ **Europski parlament**, koji predstavlja građane EU-a i oni ga izravno biraju;
- ▶ **Europsko vijeće**, koje se sastoji od čelnika država ili vlada država članica EU-a;
- ▶ **Vijeće Europske unije**, koje predstavlja vlade država članica EU-a;
- ▶ **Europska komisija**, koja predstavlja interese EU-a u cjelini.

Europsko vijeće definira političko usmjerenje i prioritete EU-a, ali nema zakonodavnu funkciju. U načelu Europska komisija predlaže novo zakonodavstvo, a Europski parlament i Vijeće ga usvajaju. Zakonodavstvo provode države članice i Komisija.

Koje vrste zakonodavnih akata postoje

Postoji nekoliko vrsta pravnih akata koji se provode na različite načine:

- ▶ **uredba** je pravni akt koji je obvezujući i izravno se primjenjuje u svim državama članicama. Ne mora se prenijeti u nacionalno pravo država članica, ali ponekad je potrebno izmijeniti nacionalno zakonodavstvo da se izbjegnu proturječnosti s uredbom;

- ▶ **direktiva** je pravni akt koji obvezuje države članice ili skupinu država članica da ostvare određeni cilj. Direktive se u pravilu moraju prenijeti u nacionalno zakonodavstvo da bi bile primjenjive. Važno je napomenuti da se u direktivi navodi cilj koji valja ostvariti: svaka država članica mora zasebno odlučiti kako će ga ostvariti;
- ▶ **odluka** može biti upućena državama članicama, skupinama ljudi ili čak pojedincima. Ona je u cijelosti obvezujuća. Odluke služe, na primjer, za odlučivanje o predloženim spajanjima trgovačkih društava;
- ▶ **preporuke i mišljenja** nemaju obvezujuću snagu.

Kako se donose zakoni

Svaki europski zakonodavni akt temelji se na određenom članku ugovora koji se naziva „pravnom osnovom” tog akta. Time se određuje koji se zakonodavni postupak mora primijeniti. U ugovoru je predviđen postupak odlučivanja, uključujući prijedloge Komisije, broj čitanja u Vijeću i Parlamentu i mišljenja savjetodavnih tijela. Propisuje se i kada je potrebna jednoglasna odluka, a kada Vijeće može zakonodavni akt donijeti kvalificiranom većinom.

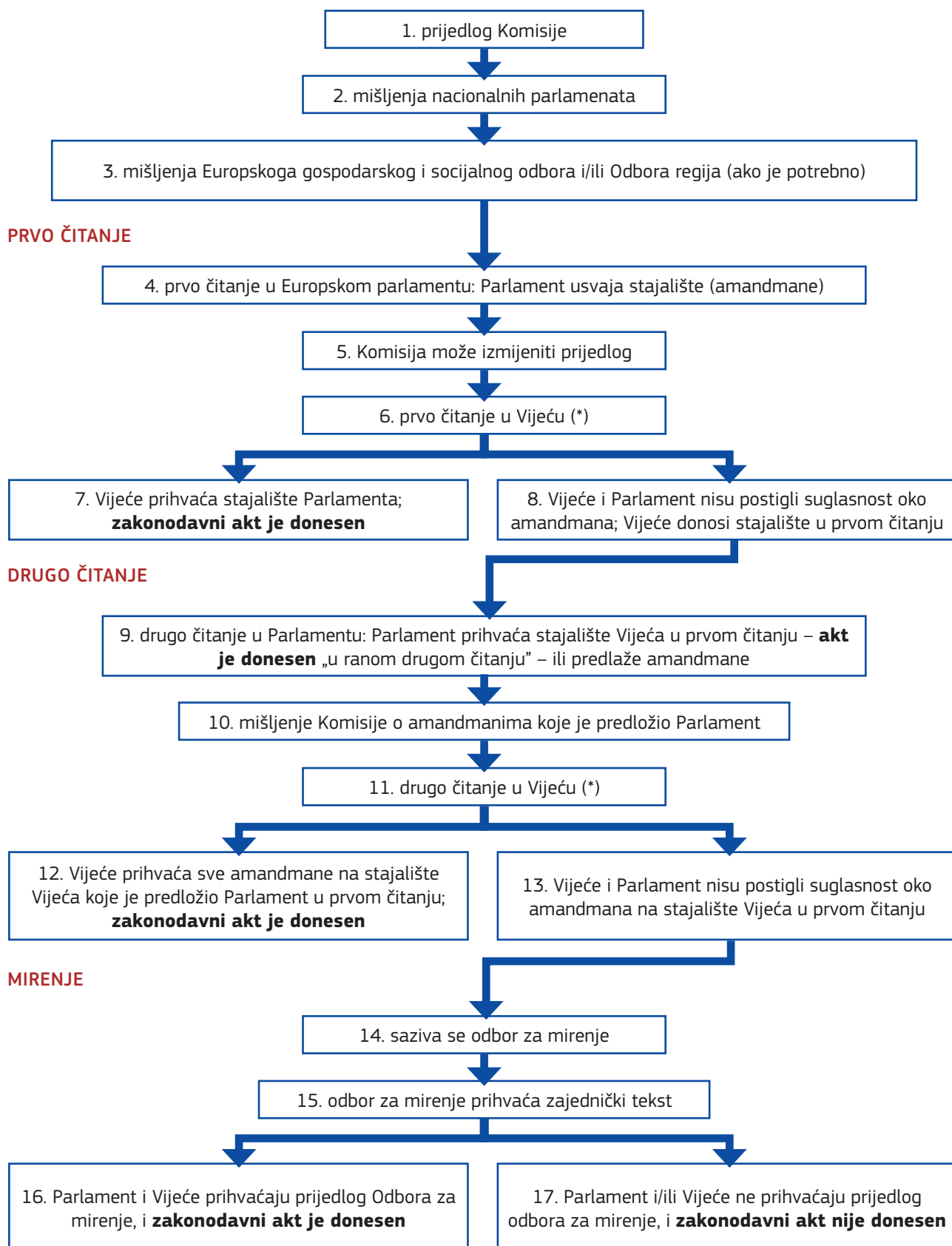
Velika većina zakonodavnih akata EU-a donosi se „redovitim zakonodavnim postupkom”: u tom postupku Parlament i Vijeće dijele zakonodavne ovlasti.

Postupak počinje u Komisiji. Kada planira pripremiti prijedlog za djelovanje, Komisija često traži mišljenja vlada, poduzetnika, organizacija civilnog društva

Jedno je od najvećih postignuća Europske unije to što svi građani mogu slobodno putovati, živjeti i raditi u svih 28 država članica EU-a.

REDOVITI ZAKONODAVNI POSTUPAK

(*) Vijeće prihvaća prijedlog kvalificiranom većinom (ugovorima je predviđena jednoglasnost u nekoliko iznimnih slučajeva). Međutim, ako Vijeće planira odstupiti od prijedloga/mišljenja Komisije, svoje stajalište usvaja jednoglasno.

i pojedinaca. Prikupljena mišljenja ugrađuju se u prijedlog Komisije koji se predstavlja Vijeću i Parlamentu. Prijedlog može biti pripremljen na poziv Vijeća, Europskog vijeća, Parlamenta ili europskih građana, ili ga Komisija može pripremiti na vlastitu inicijativu.

Vijeće i Parlament čitaju prijedlog i raspravljaju o njemu. Ako se na drugom čitanju ne postigne dogovor, prijedlog se upućuje „odboru za mirenje“, koji se sastoji od jednakog broja predstavnika Vijeća i Parlamenta. Predstavnici Komisije nazočni su na sastancima odbora i sudjeluju u raspravama. Kada odbor postigne dogovor, usuglašeni tekst proslijeđuje se Parlamentu i Vijeću na treće čitanje kako bi konačno mogao biti donesen kao zakonodavni akt. Parlament u većini slučajeva o prijedlozima glasa jednostavnom većinom, a Vijeće kvalificiranom većinom glasova, pri čemu se za prijedlog mora izjasniti najmanje polovina ukupnog broja država članica EU-a koje predstavljaju oko dvije trećine stanovništva. U nekim slučajevima potrebno je jednoglasno glasanje u Vijeću.

Posebni postupci

Ovisno o temi prijedloga, na raspolaganju su posebni zakonodavni postupci. U sklopu **postupka savjetovanja** Vijeće se mora savjetovati s Parlamentom o prijedlogu Komisije, ali ne mora prihvatiti njegov savjet. Taj se postupak primjenjuje samo u nekoliko područja, kao što su izuzeća na unutarnjem tržištu i pravo tržišnog natjecanja. U **postupku suglasnosti** Parlament može prihvatiti ili odbiti prijedlog, ali ne smije predlagati izmjene. Taj se postupak primjenjuje kada se prijedlog odnosi na odobrenje međunarodnog ugovora o kojem se pregovaralo. Osim toga, postoji ograničeni broj slučajeva kada zakonodavne akte mogu donositi Vijeće i Komisija, ili samo Komisija.

S kim se savjetuje, tko može dati prigovor

Uz trokut Komisija—Vijeće—Parlament, postoji niz savjetodavnih tijela s kojima se treba savjetovati kada se zakonodavni prijedlog odnosi na njihovo područje interesa. Čak i ako se njihov savjet ne uzme u obzir, na taj se način doprinosi demokratskom nadzoru zakonodavstva EU-a osiguravajući njegov najširi nadzor.

To su ova tijela:

- **Europski gospodarski i socijalni odbor**, koji predstavlja skupine civilnog društva kao što su poslodavci, sindikati i društvene interesne skupine;

- **Odbor regija**, koji osigurava da se čuje glas lokalnih i regionalnih tijela vlasti.

Osim toga, kada je prijedlog u njihovom području stručnosti, može se tražiti savjet i druge institucije i tijela. Na primjer, od Europske središnje banke tražit će se savjet o prijedlozima koji se odnose na gospodarska ili financijska pitanja.

Nadzor nacionalnih parlamenata

Nacionalni parlamenti zaprimaju nacрте zakonodavnih akata u isto vrijeme kada i Europski parlament i Vijeće. Oni mogu dati svoje mišljenje i tako osigurati da se odluke donose na najprikladnijoj razini. Na djelovanja EU-a primjenjuje se načelo **supsidijarnosti** — što znači da, osim u područjima u kojima ima isključivu nadležnost, Unija djeluje kada je djelovanje na razini

Sudjelovanje građana

Zahvaljujući „europskoj građanskoj inicijativi“, milijun građana EU-a iz najmanje jedne četvrtine država članica EU-a može pozvati Komisiju da pripremi zakonodavni prijedlog o određenom pitanju. Komisija pomno preispituje sve inicijative koje su u okviru njezinih ovlasti i koje je poduprlo milijun građana. Parlament bira između različitih inicijativa. Takve inicijative stoga mogu utjecati na rad institucija EU-a kao i javna rasprava.

© Bernd Vogel/Corbis

Zahvaljujući europskoj građanskoj inicijativi, građani sada mogu predlagati nove propise.

EU-a učinkovitije od djelovanja na nacionalnoj razini. Nacionalni parlamenti nadziru ispravnu primjenu tog načela u postupku odlučivanja EU-a.

Kakve se odluke donose

U ugovorima su navedena područja politika u kojima EU može donositi odluke. U nekim područjima EU ima **isključivu nadležnost**, što znači da odluke na razini EU-a donose države članice koje se sastaju u Vijeću i Europskom parlamentu. Ta područja politika obuhvaćaju trgovinu, carine, pravila tržišnog natjecanja, monetarnu politiku za europodručje te očuvanje ribljeg fonda.

U drugim područjima politika **nadležnosti donošenja odluka dijele** Unija i države članice. To znači da zakoni doneseni na razini EU-a imaju prednost. Međutim, ako na razini EU-a nije donesen zakon, onda pojedine države članice mogu donijeti zakon na nacionalnoj razini. Podijeljena nadležnost primjenjuje se u različitim područjima politika, kao što su unutarnje tržište, poljoprivreda, okoliš, zaštita potrošača i prijevoz.

U svim drugim područjima politika odluke donose države članice. Prema tome, ako područje politike nije navedeno u ugovoru, Komisija u tome području ne može predlagati zakone. Međutim, u nekim područjima, kao što su sektor svemira, obrazovanja, kulture i turizma, Unija može podupirati napore država članica. A u nekim drugima, kao što su prekomorska pomoć i znanstvena istraživanja, EU može obavljati usporedne aktivnosti, kao što su programi humanitarne pomoći.

Gospodarsko usklađivanje

Sve države članice EU-a dio su Ekonomske i monetarne unije (EMU), što znači da usklađuju donošenje svojih gospodarskih politika i da svoje gospodarske odluke smatraju pitanjem od zajedničkog interesa. U sklopu EMU-a ne postoji jedna institucija koja je odgovorna za cjelokupnu gospodarsku politiku. Te odgovornosti dijele države članice i institucije EU-a.

Monetarnom politikom — koja se bavi stabilnošću cijena i kamatama — neovisno upravlja Europska središnja banka (ESB) u europodručju, odnosno, u onih 17 država u kojima je euro nacionalna valuta. Nakon pristupanja Litve u siječnju 2015. europodručje će brojati 19 država članica.

Fiskalna politika, koja obuhvaća odluke o porezima, potrošnji i posuđivanju, u nadležnosti je vlada 28 država članica. To vrijedi i za politike zapošljavanja i socijalne sigurnosti. Međutim, budući da odluke koje donese jedna država članica u europodručju mogu imati učinak u cijelom europodručju, te odluke moraju biti u skladu s pravilima utvrđenima na razini EU-a. Prema tome, usklađivanje čvrstih javnih financija i strukturnih politika nužno je za učinkovito funkcioniranje EMU-a i osiguranje stabilnosti i rasta. Gospodarska kriza koja je počela 2008. istaknula je potrebu za jačanjem gospodarskog upravljanja u EU-u i europodručju putem, među ostalim, boljeg usklađivanja, praćenja i nadzora politika.

Vijeće nadzire javne financije i gospodarske politike država članica i, na temelju prijedloga Komisije, može davati preporuke pojedinim državama članicama EU-a. Ono može preporučiti mjere prilagodbe i sankcije državama europodručja koje ne poduzmu korektivne mjere za smanjenje prekomjernog deficita i javnog duga.

O upravljanju u europodručju i glavnim reformama gospodarske politike raspravlja se i na sastancima na vrhu na temu eura na kojima se sastaju čelnici država ili vlada članica europodručja.

EU i vanjski odnosi

Za vanjske odnose sa zemljama izvan EU-a odgovoran je visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, kojeg imenuje Europsko vijeće i koji istodobno djeluje kao potpredsjednik Europske komisije. Na razini čelnika država i vlada Uniju predstavlja predsjednik Europskog vijeća.

Europska služba za vanjsko djelovanje (EEAS) djeluje kao ministarstvo vanjskih poslova i diplomatska služba Unije pod nadležnošću visokog predstavnika. Ona se sastoji od stručnjaka iz Vijeća, država članica i Europske komisije.

Vijeće priprema i donosi odluke u području vanjske i sigurnosne politike EU-a na temelju smjernica koje utvrđuje Europsko vijeće. Komisija je, s druge strane, odgovorna za trgovinu i financiranje za treće zemlje, kao što su humanitarna ili razvojna pomoć. Komisija također predstavlja Uniju u svim područjima nadležnosti EU-a izvan vanjske i sigurnosne politike.

Europski parlament

Glas naroda

Uloga: izravno izabrano zakonodavno tijelo EU-a

Članovi: 751 zastupnik Europskog parlamenta

Sjedište: Strasbourg, Bruxelles i Luxembourg

► <http://www.europarl.eu>

Zastupnike u Europski parlament izravno biraju građani EU-a da zastupaju njihove interese. Izbori se održavaju svakih pet godina i svi građani EU-a stariji od 18 godina (16 u Austriji) — otprilike 380 milijuna — imaju pravo glasa. Parlament čini 751 zastupnik iz svih 28 država članica.

Službeno sjedište Europskog parlamenta je u Strasbourgu (Francuska), iako ta institucija djeluje u tri grada: Strasbourgu, Bruxellesu i Luxembourg. Glavna zasjedanja cjelokupnog Parlamenta, poznata kao „plenarne sjednice”, održavaju se u Strasbourgu 12 puta godišnje. Dodatne plenarne sjednice održavaju se u Bruxellesu. Sastanci odbora također se održavaju u Bruxellesu.

Sastav Europskog parlamenta

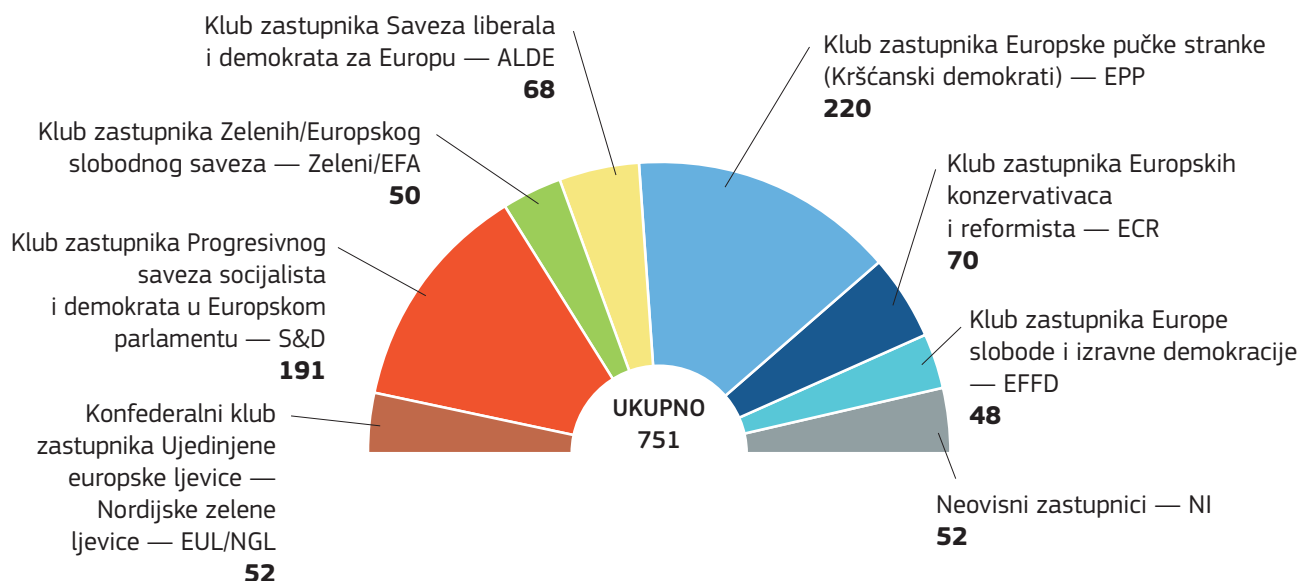
Mjesta u Europskom parlamentu podijeljena su među državama članicama na temelju njihovog udjela u stanovništvu EU-a.

Većina zastupnika povezana je s nacionalnom političkom strankom u zemlji podrijetla. U Europskom se parlamentu nacionalne stranke okupljaju u političke klubove za cijeli EU i većina zastupnika pripada jednoj od njih.

BRJ ZASTUPNIKA PREMA DRŽAVI ČLANICI 2014.

Država članica	Broj zastupnika
Austrija	18
Belgija	21
Bugarska	17
Cipar	6
Češka	21
Danska	13
Estonija	6
Finska	13
Francuska	74
Grčka	21
Hrvatska	11
Irska	11
Italija	73
Latvija	8
Litva	11
Luksemburg	6
Mađarska	21
Malta	6
Nizozemska	26
Njemačka	96
Poljska	51
Portugal	21
Rumunjska	32
Slovačka	13
Slovenija	8
Španjolska	54
Švedska	20
Ujedinjena Kraljevina	73
UKUPNO	751

BROJ ZASTUPNIKA U SVAKOM POLITIČKOM KLUBU (LISTOPAD 2014.)

Što radi Europski parlament

Europski parlament ima tri glavne uloge:

1. dijeli zakonodavne ovlasti s Vijećem – donosi zakone. Činjenica da je on neovisno izabrano tijelo pomaže jamčiti demokratsku legitimnost europskog prava;
2. demokratski nadzire sve institucije EU-a, posebno Komisiju. Ima ovlasti odobriti ili odbaciti imenovanje predsjednika Komisije i povjerenika te pravo izglasati nepovjerenje Komisiji u cjelini;
3. s Vijećem dijeli ovlasti nad proračunom EU-a i stoga može utjecati na potrošnju. Na kraju postupka donošenja proračuna prihvaća ili odbacuje proračun u konačnom obliku.

Te su tri uloge detaljnije opisane u nastavku.

1. ZAKONODAVNA OVLAST

Najčešći postupak donošenja zakonodavstva EU-a naziva se „redoviti zakonodavni postupak“, poznat i kao „postupak suodlučivanja“. Na taj način Europski parlament i Vijeće imaju ravnopravni položaj, a akti doneseni u sklopu tog postupka smatraju se zajedničkim aktima Vijeća i Parlamenta. To se primjenjuje na većinu zakonodavstva EU-a koje obuhvaća velik raspon područja, kao što su prava potrošača, zaštita okoliša i prijevoza. U sklopu redovitog zakonodavnog postupka Komisija priprema prijedlog koji moraju usvojiti Parlament i Vijeće. Pristanak Parlamenta obavezan je za sve međunarodne sporazume

u područjima na koja se primjenjuje redoviti zakonodavni postupak.

Parlament se mora savjetovati o nizu drugih prijedloga i njegovo je odobrenje potrebno za donošenje važnih političkih i institucionalnih odluka, uključujući akte o socijalnom osiguranju i zaštiti, porezne odredbe u području energije i usklađivanje poreza na promet i neizravnih poreza. Osim toga, Parlament daje poticaj za donošenje novih zakona preispitivanjem godišnjeg programa rada Komisije, razmatranjem koji novi zakoni bi bili prikladni te tražeći od Komisije da pripremi prijedloge.

2. NADZORNA OVLAST

Parlament demokratski nadzire druge europske institucije. On to čini na nekoliko načina. Ponajprije, u postupku imenovanja nove Komisije Parlament provodi natječaje za sve nove zastupnike i za predsjednika Komisije (kojeg imenuju države članice). Oni ne mogu biti imenovani bez suglasnosti Parlamenta.

Nadalje, Komisija je politički odgovorna Parlamentu, koji može pokrenuti „postupak izglasavanja nepovjerenja“ kojim se traži od cijelog sastava da istupi. Općenito govoreći, Parlament obavlja nadzor redovitim ispitivanjem izvješća koje mu šalje Komisija te postavlja pismena i usmena pitanja.

Povjerenici sudjeluju na plenarnim sjednicama Parlamenta i sastancima parlamentarnih odbora. Osim toga, Parlament održava redovite rasprave s predsjednikom Europske središnje banke o monetarnoj politici.

© EU

Godine 2014. Martin Schulz ponovno je izabran za predsjednika Europskog parlamenta.

Parlament nadzire rad Vijeća. Zastupnici često postavljaju Vijeću pisana i usmena pitanja i Predsjedništvo Vijeća sudjeluje na plenarnim sjednicama i u važnim raspravama. U nekim područjima politika, među ostalim u vanjskoj i sigurnosnoj politici, za postupak odlučivanja odgovorno je samo Vijeće. Međutim, Parlament ipak tijesno surađuje s Vijećem u tim područjima.

Parlament može obavljati demokratski nadzor preispitivanjem prijedloga građana i osnivanjem posebnih istražnih odbora.

I konačno, Parlament priprema materijale za svaki sastanak na vrhu EU-a (sastanke Europskog vijeća). Na otvaranju svakog sastanka na vrhu predsjednik Parlamenta poziva se da izrazi stajališta Parlamenta i razmišljanja o tematskim pitanjima i stavkama na dnevnom redu Europskog vijeća.

3. PRORAČUNSKI NADZOR

O godišnjem proračunu EU-a zajednički odlučuju Parlament i Vijeće Europske unije. Parlament o njemu raspravlja u dva čitanja i on ne stupa na snagu dok ga ne potpiše predsjednik Parlamenta.

Njegov Odbor za proračunski nadzor nadzire potrošnju proračuna i Parlament svake godine odlučuje hoće li odobriti način na koji Komisija upravlja proračunom za prethodnu financijsku godinu. To se odobrenje službeno naziva „davanje razrješnice”.

Kako djeluje Parlament

Parlament bira svojeg predsjednika na mandat od dvije i pol godine. Predsjednik predstavlja Parlament u odnosima s drugim institucijama EU-a te prema vanjskom svijetu, a u radu mu pomaže 14 potpredsjednika. Predsjednik Europskog parlamenta, skupa s predsjednikom Vijeća, potpisuje sve zakonodavne akte nakon donošenja.

Rad Parlamenta podijeljen je u dvije glavne faze:

- ▶ priprema za plenarnu sjednicu: time se bave zastupnici u 20 parlamentarnih odbora specijaliziranih za određeno područje djelovanja EU-a. Na primjer, ECON, Odbor za ekonomska i monetarna pitanja, ili INTA, Odbor za međunarodnu trgovinu. O temama za raspravu raspravlja se i u političkim klubovima;
- ▶ sama plenarna sjednica: plenarne sjednice na kojima sudjeluju svi zastupnici obično se održavaju u Strasbourgu (jedan tjedan u mjesecu), dok se u Bruxellesu ponekad održavaju dodatne sjednice. Na plenarnim sjednicama Parlament preispituje predloženo zakonodavstvo i glasa o izmjenama prije donošenja odluke o tekstu u cjelini. Druge teme dnevnog reda mogu biti „komunikacije” Vijeća ili Komisije te pitanja o tome što se događa u EU-u i svijetu općenito.

U pravilu Parlament može donositi odluke samo kada je tijekom glasovanja nazočna najmanje jedna trećina zastupnika. Parlament obično donosi odluke većinom danih glasova. U posebnim slučajevima, za donošenje odluke potrebno je da većina svih zastupnika glasuje „za”, primjerice kada Parlament bira predsjednika Komisije ili kada glasuje u drugom čitanju redovnog zakonodavnog postupka.

Europsko vijeće

Osmišljavanje strategije

Uloga: definira političko usmjerenje i prioritete

Članovi: čelnici država ili vlada iz svake države članice, predsjednik Europskog vijeća i predsjednik Europske komisije

Sjedište: Bruxelles

► <http://www.european-council.europa.eu>

Europsko vijeće okuplja najvažnije političke vođe u EU-u, predsjednike vlada i predsjednike država te predsjednika Europskog vijeća i predsjednika Komisije. Oni se sastaju najmanje četiri puta godišnje da bi odredili političke smjernice i prioritete za EU u cjelini. U radu Europskog vijeća sudjeluje i visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku.

Što radi Europsko vijeće

Kao sastanak na vrhu čelnika država ili vlada svih država članica EU-a, Europsko vijeće predstavlja najvišu razinu političke suradnje između država članica. Čelnici na sastancima konsenzusom donose odluke o općenitom usmjerenju i prioritetima Unije te daju nužne poticaje za njezin razvoj.

Europsko vijeće ne donosi zakone. Na kraju svakog sastanka ono donosi „zaključke” koji sadržavaju glavne poruke proizišle iz rasprava te prati njihovu provedbu. U zaključcima se navode glavne teme kojima se Vijeće, odnosno sastanci ministara, moraju pozabaviti. U njima se može pozvati Europska komisija da pripremi prijedloge o posebnim izazovima ili prilikama za Uniju.

Sastanci Vijeća u pravilu se održavaju najmanje dva puta svakih šest mjeseci. Mogu se sazvati (izvanredni ili neformalni) sastanci za rješavanje hitnih pitanja o kojima je potrebno donijeti odluke na najvišoj razini, na primjer, u sklopu gospodarske ili vanjske politike.

Predsjednik Europskog vijeća

Rad Europskog vijeća koordinira njegov predsjednik, odgovoran za sazivanje sastanaka Europskog vijeća i predsjedavanje tim sastancima te za usmjeravanje djelovanja.

Predsjednik Europskog vijeća predstavlja Uniju u odnosima prema vanjskom svijetu. S visokim predstavnikom Unije za vanjsku i sigurnosnu politiku, on/ona predstavlja interese Unije u pitanjima vanjskih poslova i sigurnosti.

Predsjednika bira Europski vijeće na mandat od dvije i pol godine koji je moguće jedanput obnoviti. Predsjedništvo Europskog vijeća posao je s punim radnim vremenom. Predsjednik ne može istodobno obavljati funkciju na nacionalnoj razini.

Kako Europsko vijeće donosi odluke

Europsko vijeće većinu svojih odluka odnosi konsenzusom. Međutim, u nizu područja primjenjuje se pravilo kvalificirane većine, kao što su izbor za predsjednika, imenovanje Komisije i visokog predstavnika Unije za vanjsku i sigurnosnu politiku.

Kada Europsko vijeće odlučuje glasovanjem, glasovati mogu samo čelnici država i vlada.

Tajništvo

Europskom vijeću pomaže Glavno tajništvo Vijeća.

Sastanak na vrhu država europodručja

Izvan Europskog vijeća čelnici država ili vlada država čija je valuta euro sastaju se najmanje dva puta godišnje, a tim sastancima nazoči i predsjednik Europske komisije. Na sastanke na vrhu država europodručja poziva se i predsjednik Europske središnje banke. Može biti pozvan i predsjednik Europskog parlamenta.

Sastanci predstavljaju priliku za raspravu o upravljanju europodručjem i o glavnim reformama gospodarske politike. Sastanak na vrhu država europodručja formalno je uspostavljen Ugovorom o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u Ekonomskoj i monetarnoj Uniji (TSCG). Predsjednika Sastanka na vrhu europodručja imenuju čelnici država ili vlada članica europodručja. Predsjednik se imenuje istodobno kada i predsjednik Europskog vijeća i oni imaju mandat iste duljine. Ista osoba može imati dvije funkcije.

Katkad u raspravama sastanka na vrhu država europodručja sudjeluju čelnici država koje su ratificirale TSCG, ali ne rabe euro kao svoju valutu. Ako te države nemaju pravo sudjelovanja na sastancima, predsjednik sastanka na vrhu država europodručja redovito njih

© EU

Donald Tusk kao predsjednik Europskog vijeća od 1. prosinca 2014. predsjedava sastancima na vrhu EU-a.

i druge države članice EU-a obavještava o pripremama i zaključcima sastanka na vrhu.

Tri vijeća: koje je koje

Lako je zbuniti se oko toga koje je europsko tijelo koje — posebno kada različita tijela imaju vrlo slična imena, kao što su tri „vijeća“.

► Europsko vijeće

Njega čine čelnici država ili vlada (tj. predsjednici država i/ili vlada) svih država članica EU-a te predsjednici Europskog vijeća i Europske komisije. To je tijelo koje na najvišoj razini u Europskoj uniji kreira politike zbog čega se njegovi sastanci često nazivaju „sastanci na vrhu“.

► Vijeće Europske unije (Vijeće)

To je Vijeće poznato je i pod nazivom Vijeće ministara i sastoji se od ministara vlada iz svih država članica EU-a. Vijeće se redovito sastaje da bi donosilo detaljne odluke i usvajalo europske zakone.

► Vijeće Europe

To uopće nije institucija EU-a. To je međuvladina organizacija čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Osnovano je 1949. i jedno od njegovih postignuća bilo je sastavljanje Europske konvencije o ljudskim pravima. Da bi omogućilo građanima da ostvaruju svoja prava u sklopu Konvencije, Vijeće je osnovalo Europski sud za ljudska prava. Vijeće Europe sada ima 47 država članica, uključujući sve države članice EU-a, i njegovo je sjedište u Strasbourgu (Francuska).

Vijeće Europske unije

Glas država članica

Uloga: odlučivanje o politikama i donošenje zakonodavstva

Članovi: jedan ministar iz svake države članice

Sjedište: Bruxelles i Luxembourg

► <http://www.consilium.europa.eu>

U Vijeću se ministri država članica EU-a sastaju da bi raspravljali o pitanjima EU-a, donosili odluke i usvajali zakone. Ministri koji sudjeluju na tim sastancima imaju ovlasti obvezati svoje vlade na djelovanje dogovoreno na sastancima Vijeća.

Što radi Vijeće

Vijeće je glavno tijelo za donošenje odluka u EU-u. Ono obavlja svoj posao u obliku sastanaka Vijeća na kojima se sudjeluje po jedan ministar iz nacionalnih vlada svih država članica EU-a. Svrha tih okupljanja jest raspravljanje, dogovaranje, mijenjanje i, na posljetku, donošenje zakonodavstva, usklađivanje politike država članica i definiranje vanjske politike EU-a.

Kao odgovor na gospodarsku krizu, države članice EU-a donijele su strategiju Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast. Radi provedbe te strategije, na sastanku Vijeća ministara donose se razne odluke.

© Imago/Xinhua/Reporters

O temi sastanka ovisi koji će ministri sudjelovati — to se naziva sastavom Vijeća. Ako, na primjer, Vijeće raspravlja o pitanjima zaštite okoliša, na sastanku će sudjelovati ministar zaštite okoliša iz svake države članice EU-a i to se vijeće naziva „Vijećem za okoliš”. Isto tako sastaju se i „Vijeće za ekonomska i financijska pitanja” ili „Vijeće za tržišno natjecanje” i tako dalje.

Postoji deset različitih sastava Vijeća.

Sastav kojim predsjedava visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku:

► vanjski poslovi.

Sastavi kojima predsjedava država članica koja predsjedava Vijećem:

- opći poslovi;
- gospodarska i financijska pitanja;
- pravosuđe i unutarnji poslovi;
- zapošljavanje, socijalna politika, zdravstvo i potrošačka pitanja;
- tržišno natjecanje (unutarnje tržište, industrija, istraživanje i svemir);
- promet, telekomunikacije i energija;
- poljoprivreda i ribarstvo;
- okoliš;
- obrazovanje, mladi, kultura i sport.

PREDSJEDAVANJE VIJEĆEM

Godina	Siječanj–lipanj	Srpanj–prosina
2014.	Grčka	Italija
2015.	Latvija	Luksemburg
2016.	Nizozemska	Slovačka
2017.	Malta	Ujedinjena Kraljevina
2018.	Estonija	Bugarska
2019.	Austrija	Rumunjska
2020.	Finska	

Za razliku od Europskog vijeća, sve se države članice EU-a izmjenjuju u šestomjesečnom predsjedavanju Vijećem. Država koja predsjedava Vijećem organizira različite sastanke Vijeća i njima predsjedava. Iznimka je Vijeće za vanjske poslove kojim predsjedava visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku koji se bavi vanjskom politikom u ime Vijeća.

Da bi se održao kontinuitet u radu Vijeća, šestomjesečna predsjedništva tijesno surađuju u skupinama od tri člana. Te skupine od tri predsjedništava („trio“) izrađuju zajednički program rada Vijeća za razdoblje od 18 mjeseci.

Svaki ministar u Vijeću ima ovlasti obvezati svoju vladu. Osim toga, svaki ministar u Vijeću odgovara izabranim nacionalnim vlastima. Na taj se način osigurava demokratska legitimnost odluka Vijeća.

Vijeće ima pet temeljnih ovlasti:

1. donošenje europskih zakona. U većini područja ono donosi zakone zajedno s Europskim parlamentom;
2. usklađivanje politika država članica, na primjer u području gospodarstva;
3. razvijanje zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a na temelju smjernica koje je odredilo Europsko vijeće;
4. sklapanje međunarodnih sporazuma između EU-a i jedne ili više država članica ili međunarodnih organizacija;
5. donošenje proračuna EU-a zajedno s Europskim parlamentom.

Rad Vijeća detaljnije je opisan u nastavku.

1. ZAKONODAVSTVO

Većinu zakonodavstva EU-a donose zajednički Vijeće i Parlament. U načelu Vijeće djeluje na prijedlog Komisije, a Komisija je odgovorna za ispravnu primjenu zakonodavstva EU-a nakon donošenja.

2. USKLAĐIVANJE POLITIKA DRŽAVA ČLANICA (NA PRIMJER, GOSPODARSKE POLITIKE)

Sve države članice EU-a dio su Ekonomske i monetarne unije (EMU), čak i ako ne pripadaju europodručju. U sklopu EMU-a gospodarska politika EU-a temelji se na usklađivanju nacionalnih gospodarskih politika. To usklađivanje obavljaju ministri gospodarstva i financija koji zajedno čine Vijeće za ekonomska i financijska pitanja (Ecofin).

3. ZAJEDNIČKA VANJSKA I SIGURNOSNA POLITIKA (ZVSP)

Kreiranje i provedba vanjske i sigurnosne politike EU-a u isključivoj su nadležnosti Europskog vijeća i Vijeća, koji odluke donose jednoglasno. Tu politiku provodi visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku skupa s državama članicama, koje se sastaju u Vijeću za vanjske poslove.

4. SKLAPANJE MEĐUNARODNIH SPORAZUMA

Vijeće svake godine sklapa (tj. službeno potpisuje) niz sporazuma između Europske unije i trećih zemalja te s međunarodnim organizacijama. Ti sporazumi mogu obuhvaćati mnoga područja kao što su trgovina, suradnja i razvoj ili se mogu baviti posebnim temama kao što su tekstilna industrija, ribarstvo, znanost i tehnologija, promet i slično. U područjima u kojima Europski parlament ima ovlasti suodlučivanja, on mora dati pristanak na sklapanje takvih sporazuma.

5. ODOBRAVANJE PRORAČUNA EU-A

O godišnjem proračunu EU-a zajednički odlučuju Vijeće i Europski parlament. Ako te dvije institucije ne postignu suglasnost, provodi se postupak mirenja do odobrenja proračuna.

Kako radi Vijeće

Sve su rasprave Vijeća i glasovanje o zakonodavnim aktima javne. Sastanci se mogu pratiti uživo na internetskim stranicama Vijeća.

Cjelokupnu dosljednost rada različitih sastava Vijeća osigurava Vijeće za opće poslove, koje nadzire učinkovito praćenje sastanaka Europskog vijeća. Njega podupire Odbor stalnih predstavnika („Coreper“ — prema francuskom: *Comité des Représentants Permanents*).

Coreper se sastoji od stalnih predstavnika vlada država članica pri Europskoj uniji. Svaka država članica u Bruxellesu ima tim („Stalno predstavništvo“) koji ju predstavlja i brani njezine nacionalne interese na razini EU-a. Čelnik svakog predstavništva je, zapravo, veleposlanik te zemlje pri EU. Ti veleposlanici sastaju se svaki tjedan u okviru Coreper-a. Pomaže im više radnih skupina koje čine dužnosnici iz nacionalnih administracija.

Kako Vijeće glasuje?

Odluke u Vijeću donose se glasovanjem. U većini slučajeva one se donose kvalificiranom većinom glasova. U nekim slučajevima ugovorima je propisan drugačiji postupak, na primjer jednoglasno donošenje odluka u području oporezivanja. Kako bi se o prijedlogu glasovalo kvalificiranom većinom, potrebno je postići dvostruku većinu koja se odnosi na države članice i stanovništvo. U korist prijedloga mora glasovati barem:

- ▶ 55 % država članica, tj. 16 od 28 država;
- ▶ države članice moraju predstavljati 65 % stanovništva EU-a, što na otprilike 506 milijuna stanovnika iznosi oko 329 milijuna.

Uz to, kako bi se spriječilo donošenje odluke, barem četiri države koje predstavljaju više od 35 % stanovništva moraju glasovati protiv.

Smisao tih pravila jest da sve odluke koje donosi Vijeće uživaju široku podršku diljem EU-a, ali i da je malim manjinama onemogućeno sprječavanje donošenja odluka. Prije studenoga 2014. primjenjivao se drugi sustav prema kojem je svaka država imala određeni broj glasova.

GLASOVI U VIJEĆU PO DRŽAVI (2014)

Država članica	Stanovništvo (× 1 000)	Udio u ukupnom stanovništvu Unije (%)
Njemačka	80 523,7	15,93
Francuska	65 633,2	12,98
Ujedinjena Kraljevina	63 730,1	12,61
Italija	59 685,2	11,81
Španjolska	46 704,3	9,24
Poljska	38 533,3	7,62
Rumunjska	20 057,5	3,7
Nizozemska	16 779,6	3,32
Belgija	11 161,6	2,21
Grčka	11 062,5	2,9
Češka	10 516,1	2,08
Portugal	10 487,3	2,07
Mađarska	9 908,8	1,96
Švedska	9 555,9	1,89
Austrija	8 451,9	1,67
Belgija	7 284,6	1,44
Danska	5 602,6	1,11
Finska	5 426,7	1,07
Slovačka	5 410,8	1,07
Irska	4 591,1	0,91
Hrvatska	4 262,1	0,84
Litva	2 971,9	0,59
Slovenija	2 058,8	0,41
Latvija	2 023,8	0,40
Estonija	1 324,8	0,26
Cipar	865,9	0,17
Luksemburg	537,0	0,11
Malta	421,4	0,08
Ukupno	505 572,5	100
Broj glasova potrebnih za kvalificiranu većinu (65 %)	328 622,1	

Glavno tajništvo Vijeća

Glavno tajništvo Vijeća pomaže Europskom vijeću i njegovom predsjedniku te Vijeću i njegovim rotirajućim predsjedništvima. Na čelu tajništva nalazi se glavni tajnik kojeg imenuje Vijeće.

Euroskupina

Sve države članice sudjeluju u Ekonomskoj i monetarnoj uniji (EMU), što znači da koordiniraju donošenje svojih gospodarskih politika i da svoje gospodarske odluke smatraju pitanjem od zajedničkog interesa. Međutim, nisu se sve države članice pridružile europodručju i prihvatile jedinstvenu valutu — euro. Neke su odlučile da se neće za sada pridružiti, a druge još uvijek pripremaju svoje gospodarstvo za ispunjavanje kriterija za članstvo u europodručju. Države članice europodručja moraju tijesno surađivati i na njih se primjenjuje jedinstvena monetarna politika kojom upravlja Europska središnja banka. Prema tome, državama članicama europodručja potreban je forum na kojem će raspravljati o politikama za europodručje i donositi ih. Taj forum ne može biti Vijeće za ekonomska i financijska pitanja (Ecofin) jer ono obuhvaća sve države članice.

Rješenje je Euroskupina, koja se sastoji od ministara gospodarstava i financija članica europodručja.

Djelovanje Euroskupine promiče gospodarski rast i financijsku stabilnost u europodručju usklađivanjem gospodarskih politika. Budući da samo Ecofin može formalno donositi odluke o gospodarskim pitanjima, Euroskupina se neformalno sastaje dan prije sastanaka Ecofina, otprilike jedanput mjesečno. O dogovorima postignutima na neformalnom sastanku Euroskupine članovi Euroskupine formalno odlučuju sljedeći dan na sastanku Ecofina. O pitanjima Euroskupine odlučuju

© Associated Press/Reporters

Novim pravilima EU-a o gospodarskom i financijskom upravljanju pridonosi se sanaciji i jačanju bankarskog sektora.

Što je „pojačana suradnja”

Ako neke države članice žele tijesno surađivati u područjima politika koja nisu u isključivoj nadležnosti EU-a, ali ne mogu dobiti suglasnost svih drugih država članica, suradnju će im omogućiti mehanizam „pojačane suradnje”. Taj mehanizam omogućuje da najmanje devet država članica može uporabiti institucije EU-a u za ostvarenje bliže suradnje. Međutim, postoje određeni uvjeti: suradnja mora promicati ciljeve Unije i mora biti otvorena svim drugim državama članicama ako se žele pridružiti.

Tim se postupkom služe mnoge države članice u području zakona o razvodu brakova jer im omogućuje da pronađu zajedničko rješenje za parove iz različitih država članica EU-a koji se žele razvesti unutar EU-a. On se primjenjuje i na sustav jedinstvenih patenata koji obuhvaća većinu — ali ne sve — države članice EU-a.

samo ministri Ecofina koji predstavljaju europodručje. Na sastancima Euroskupine može sudjelovati i povjerenik za ekonomska i monetarna pitanja i euro, kao i predsjednik Europske središnje banke.

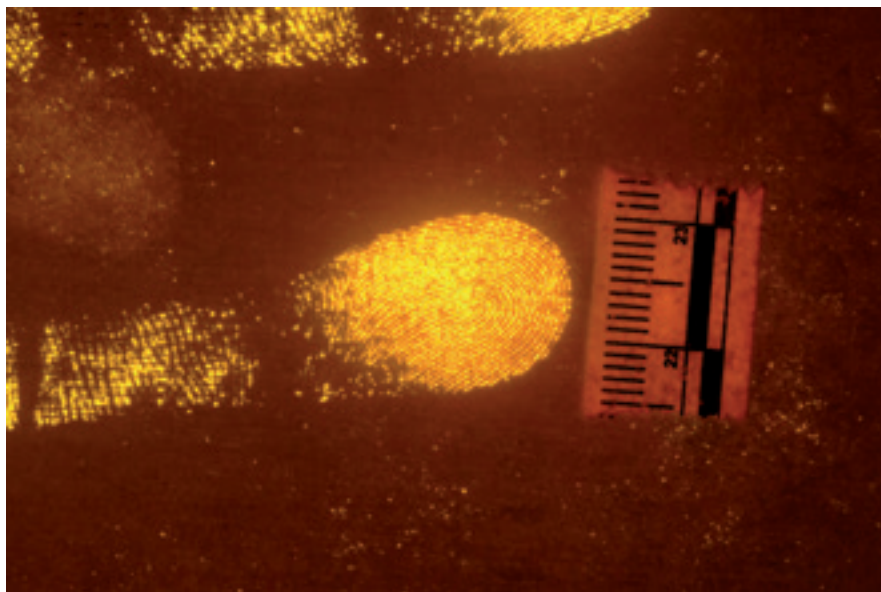
Članovi Euroskupine biraju predsjednika na mandat od dvije i pol godine. Glavno tajništvo Vijeća daje administrativnu potporu za sastanke Euroskupine.

Zajednička vanjska i sigurnosna politika

- ▶ Europska unija postupno razvija zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (ZVSP) na koju se primjenjuju različiti postupci za razliku od drugih područja politika. ZVSP zajedno kreiraju i provode Europsko vijeće i Vijeće. Širi su međunarodni ciljevi Unije promicanje demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i sloboda, poštivanje ljudskog dostojanstva i načela jednakosti i solidarnosti. Da bi ostvarila te ciljeve, EU razvija odnose i partnerstva s drugim zemljama i organizacijama u svijetu.

ZVSP je u nadležnosti ovih tijela:

- ▶ Europskog vijeća, kojim predsjedava predsjednik, koje određuje zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku uzimajući u obzir strateške interese Unije, uključujući obrambena pitanja;

Tijela za provedbu zakona u državama članicama EU-a moraju surađivati u suzbijanju međunarodnog kriminala.

- ▶ Vijeća, posebno Vijeća za vanjske poslove, koje donosi odluke potrebne za kreiranje i provedbu ZVSP-a na temelju smjernica Europskog vijeća. Sastancima Vijeća za vanjske poslove predsjedava visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku;
- ▶ potom visokog predstavnika koji s državama članicama provodi ZVSP osiguravajući dosljednost i učinkovitost. Pritom on/ona mogu koristiti nacionalna sredstva i sredstva Unije.

Europska služba za vanjsko djelovanje (EEAS)

djeluje kao ministarstvo vanjskih poslova i diplomatska služba Unije. Na čelu službe je visoki predstavnik, a služba se sastoji od stručnjaka upućenih iz Vijeća, država članica i Europske komisije. EU ima izaslanstva u većini država članica u cijelom svijetu i oni čine dio EEAS-a. Oni tijesno surađuju na pitanjima ZVSP-a skupa s veleposlanstvima država članica EU-a.

Važna pitanja za ZVSP može u Vijeću postaviti svaka država članica ili visoki predstavnik koji djeluje sam ili s Komisijom. S obzirom na to da su neka pitanja ZVSP-a često po svojoj naravi žurna, postoje mehanizmi koji osiguravaju brzo donošenje odluka. U načelu se odluke u tome području donose jednoglasno.

Uz to što vodi ZVSP, visoki predstavnik predstavlja vanjsku i sigurnosnu politiku Unije u svijetu vodi

političke razgovore s trećim zemljama i partnerima i izražavajući stajalište EU-a u međunarodnim organizacijama i na sastancima. Na razini čelnika država i vlada, Uniju predstavlja predsjednik Europskog vijeća.

Oblik ZVSP-a su pitanja sigurnosti i obrane, gdje EU razvija zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP). Cilj je te politike omogućiti državama EU-a provedbu operacija upravljanja krizom. Te operacije obuhvaćaju humanitarne i mirovne misije koje mogu biti vojne ili civilne prirode. Države članice neke od svojih snaga dobrovoljno stavljaju na raspolaganje EU-u za takve operacije. Operacije uvijek koordinira NATO, čije se upravljačke strukture ponekad koriste za praktične zadaće u misijama EU-a. Te aktivnosti koordiniraju razna stalna tijela EU-a:

- ▶ **Politički i sigurnosni odbor (PSO)** — nadzire međunarodnu situaciju i ispituje mogućnosti EU-a za odgovor na krizne situacije u inozemstvu.
- ▶ **Vojni odbor Europske unije (VOEU)** — sastoji se od vojnih zapovjednika iz svih država članica EU-a i usmjerava vojne aktivnosti EU-a te daje savjete o vojnim pitanjima.
- ▶ **Vojni stožer Europske unije (VSEU)** — sastoji se od vojnih stručnjaka koji rade u stalnom vojnom sjedištu u Bruxellesu i pomažu VOEU-u.

Europska komisija

Promicanje zajedničkog interesa

Uloga: izvršno tijelo EU-a koje predlaže zakone, sporazume o politikama i promiče prepoznatljivost Unije

Članovi: kolegij povjerenika, jedan iz svake države članice

Sjedište: Bruxelles

► <http://ec.europa.eu>

Komisija je politički neovisna institucija koja predstavlja i promiče interese EU-a u cjelini. Ona je u mnogim područjima pokretačka snaga u institucijskom sustavu EU-a: predlaže zakone, politike i programe djelovanja i odgovorna je za provedbu odluka Europskog parlamenta i Vijeća. Predstavlja Uniju u vanjskim odnosima, osim u području vanjske i sigurnosne politike.

Što je Komisija

Naziv „Komisija” ima dva značenja. Prvo se odnosi na „članove Komisije” — odnosno skupinu muškaraca i žena koje su imenovala države članice i Parlament da upravljaju institucijom i donose odluke. Drugo se značenje naziva „Komisija” odnosi na samu instituciju i njezino osoblje.

Neformalno se članovi Komisije nazivaju „povjerenicima”. Svi su oni obavljali političke funkcije i mnogi od njih bili su ministri, ali kao članovi Komisije obvezali su se djelovati u interesu Unije u cjelini i ne primati upute od nacionalnih vlada.

Komisija ima nekoliko potpredsjednika koji sudjeluju u radu Vijeća i Komisije, od kojih je jedan i visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku.

Komisija je politički odgovorna Parlamentu, koji ima ovlasti razriješiti Komisiju donošenjem odluke o raspuštanju. Komisija je nazočna na svim sjednicama Parlamenta na kojima mora obrazložiti i opravdati svoje politike. Ona redovito odgovara na pismena i usmena pitanja koja su postavili zastupnici u Parlamentu.

Jean-Claude Juncker predsjednik je Europske komisije, izvršnog tijela EU-a.

© EU

Za svakodnevni rad Komisije odgovorno je administrativno osoblje, stručnjaci, prevoditelji, usmeni prevoditelji i osoblje tajništva. Zaposlenici Komisije — kao i zaposlenici drugih tijela EU-a — zapošljavaju se putem Europskog ureda za odabir osoblja (EPSO) (<http://europa.eu/epso>). Oni su državljani iz svake države članice EU-a koji se biraju na temelju otvorenih javnih natječaja. Za Komisiju radi približno 33 000 ljudi. To se možda čini mnogo, ali je zapravo manje od broja zaposlenih u većini gradskih vijeća srednje veličine u Europi.

Imenovanje članova Komisije

Novi sastav Komisije imenuje se svakih pet godina u roku od šest mjeseci od izbora za Europski parlament. Postupak je sljedeći:

- ▶ vlade država članica predlažu novog predsjednika Komisije, kojeg mora izabrati Europski parlament;
- ▶ predloženi predsjednik Komisije, u dogovoru s vladama država članica, bira druge članove Komisije;
- ▶ novi Parlament razgovara sa svim predloženim članovima i daje svoje mišljenje o cijelom „kolegiju“. Ako je odobrena, nova Komisija može službeno početi s radom.

Što radi Komisija

Europska komisija ima četiri glavne uloge:

1. pripremanje prijedloga zakonodavnih akata Parlamentu i Komisiji;
2. upravljanje politikama i proračunom EU-a i njihovo provođenje;
3. provođenje europskog prava (sa Sudom Europske unije);
4. predstavljanje Unije u svijetu.

1. PREDLAGANJE NOVIH ZAKONODAVNIH AKATA

U skladu s Ugovorom o EU-u, Komisija ima „**pravo inicijative**“. Drugim riječima, Komisija je odgovorna za izradu prijedloga novih europskih zakonodavnih akata koje predstavlja Parlamentu i Vijeću. Cilj tih prijedloga mora biti obrana interesa Unije i njezinih građana, a ne interesa određenih država ili gospodarskih grana.

Prije nego što pripremi prijedloge, Komisija mora biti svjesna novih situacija i problema koji nastaju u Europi i mora razmotriti je li zakonodavstvo EU-a najbolji način za njihovo rješavanje. Zbog toga je Komisija stalno u kontaktu s nizom interesnih skupina i s dva savjetodavna tijela — Europskim gospodarskim i socijalnim odborom (koji čine predstavnici poslodavaca i sindikata) i Odborom regija (koji čine predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti). Ona traži mišljenja nacionalnih parlamenata, vlada i javnosti u cjelini.

Komisija predlaže djelovanje na razini EU-a samo ako smatra da se problem ne može učinkovitije riješiti nacionalnim, regionalnim ili lokalnim djelovanjem. To načelo djelovanja na najnižoj mogućoj razini zove se „načelo supsidijarnosti“.

Međutim, ako Komisija zaključi da je potrebno zakonodavstvo EU-a, ona priprema prijedlog za koji smatra da učinkovito rješava problem i zadovoljava najširi mogući opseg interesa. Da bi ispravno navela sve tehničke pojedinosti, Komisija se savjetuje sa stručnjacima iz svojih različitih odbora i stručnih skupina.

© Langrock/Zent/Laif/Reporters

Inovacije i istraživanje jedan su od načina stvaranja novih radnih mjesta i postizanja gospodarskog rasta u Europi.

Izgradnja europskoga istraživačkog područja

Putem svoje Glavne uprave za istraživanje i inovacije Komisija razvija politike EU-a u području istraživanja i tehnološkog razvoja i doprinosi međunarodnoj konkurentnosti europske industrije. Istraživačkim programom EU-a Obzor 2020. ulaže desetke milijardi eura u multidisciplinarno kooperativno znanstveno istraživanje diljem EU-a.

2. PROVEDBA POLITIKA I PRORAČUNA EU-a

Kao izvršno tijelo Europske unije, Komisija je odgovorna za upravljanje proračunom EU-a i za njegovu provedbu te za politike i programe koje donose Parlament i Vijeće. Većinu stvarnih aktivnosti i potrošnje obavljaju nacionalne i lokalne vlasti, ali Komisija ih nadzire.

Komisija izvršava proračun pod budnim okom Europskoga revizorskog suda. Cilj je obiju institucija osigurati dobro financijsko upravljanje. Europski parlament Komisiji daje razrješnicu za provedbu proračuna samo ako je zadovoljan godišnjim izvješćem Revizorskog suda.

3. PROVEDBA EUROPSKOG PRAVA

Komisija ima ulogu „čuvara Ugovora”. To znači da je Komisija, zajedno sa Sudom Europske unije, odgovorna za ispravnu provedbu zakonodavstva EU-a u svim državama članicama. Ako utvrdi da neka država članica EU-a ne provodi pravo EU-a i stoga ne ispunjava svoje pravne obveze, Komisija poduzima potrebne korake.

Prije svega, pokreće pravni postupak pod nazivom „postupak zbog povrede”. Taj postupak znači slanje službenog pisma vladi u kojem se objašnjava zašto Komisija smatra da ta zemlja krši pravo EU-a i određuje se rok za slanje detaljnog odgovora Komisiji. Ako se situacija nakon tog postupka ne promijeni, Komisija pitanje upućuje Sudu Europske unije, koji ima ovlasti odrediti kazne. Presude Suda obvezujuće su za sve države članice i institucije EU-a.

Federica Mogherini vodi vanjsku politiku EU-a i usklađuje djelovanje EU-a u svijetu.

4. PREDSTAVLJANJE EU-a U MEĐUNARODNIM ODNOSIMA

Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku potpredsjednik je Komisije i odgovoran je za vanjske poslove. U pitanjima vanjskih poslova i sigurnosti visoki predstavnik surađuje s Vijećem. Međutim, u drugim područjima vanjskog djelovanja Komisija ima vodeću ulogu — posebno u područjima trgovinske politike i humanitarne pomoći. U tim područjima Europska komisija djeluje kao važni glasnogovornik Europske unije u međunarodnim odnosima. To omogućuje jedinstveno predstavljanje za 28 država članica da na međunarodnim forumima, kao što su Svjetska trgovinska organizacija.

Pomoć potrebitima

Ured Europske komisije za humanitarnu pomoć i građansku zaštitu (ECHO) osnovan je 1992. Humanitarno djelovanje sada je najvažniji dio vanjskog djelovanja Europske unije — EU u tome području ima čelni položaj u cijelome svijetu.

EU svake godine financijskim sredstvima humanitarne pomoći pomaže otprilike 125 milijuna ljudi. Ta se pomoć isporučuje putem 200 partnera, kao što su dobrotvorne organizacije i agencije UN-a. Pomoć se temelji na humanitarnim načelima nediskriminacije i nepristranosti.

Kako radi Komisija

Predsjednik Komisije odlučuje koji je povjerenik odgovoran za koje područje politike te, ako je potrebno, za vrijeme trajanja mandata Komisije preraspodjeljuje te odgovornosti. Predsjednik može zatražiti ostavku povjerenika. Skupina od 28 povjerenika (koja se naziva „kolegij“) sastaje se jedanput tjedno, obično srijedom, u Bruxellesu. Svaku stavku dnevnog reda predstavlja povjerenik odgovoran za to područje politike, a konačnu odluku donosi Kolegij.

Osoblje Komisije organizirano je u odjele nazvane glavna uprava (GU) i službe (kao što su Pravna služba i Služba za prevođenje). Svaki GU nadležan je za određeno područje politike — na primjer, GU za trgovinu i GU za tržišno natjecanje — i njegovom se čelu nalazi ravnatelj koji odgovara jednome od povjerenika.

Eurostat: prikupljanje podataka o Europi

Eurostat je Ured za statistiku Europske unije i dio je Komisije. Njegova je zadaća osigurati EU-u statističke podatke na razini EU-a koji omogućuju usporedbe između zemalja i regija. To je vrlo važna zadaća. Demokratska društva ne mogu pravilno funkcionirati bez čvrste baze pouzdanih i objektivnih statističkih podataka.

Statistički podaci Eurostata mogu odgovoriti na brojna pitanja: je li nezaposlenost u padu ili u porastu? Ima li više emisija CO₂ nego prije 10 godina? Koliko je žena zaposleno? Kakvi su ekonomski rezultati vaše zemlje u usporedbi s drugim državama članicama EU-a?

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Nacrti zakonodavnih prijedloga Komisije zapravo se pripremaju u GU-ima, ali postaju „službeni“ kada ih kolegij „usvoji“ na tjednom sastanku. Postupak je sljedeći.

Recimo da Komisija smatra da postoji potreba za zakonodavstvom EU-a za sprječavanje onečišćivanja europskih rijeka. Glavna uprava za okoliš izradit će nacrt prijedloga na temelju opsežnih savjetovanja sa svim zainteresiranim stranama, na primjer predstavnicima industrije u Europi i poljoprivrednicima, s ministarstvima okoliša u državama članicama i s organizacijama za zaštitu okoliša. Mnogi prijedlozi otvoreni su i za javne rasprave, što pojedincima omogućuje da iznose osobna stajališta ili stajališta svoje organizacije.

O prijedlogu zakonodavnog akta zatim se raspravlja sa svim mjerodavnim odjelima Komisije i, ako je potrebno, unose se izmjene. Zatim ga pregledava Pravna služba.

Kada je prijedlog dovršen, glavni tajnik stavlja ga na dnevni red sljedećeg sastanka Komisije. Na tom sastanku povjerenik za okoliš objašnjava kolegama zašto se predlaže donošenje tog zakonodavnog akta i o njemu se zatim raspravlja. Ako se postigne suglasnost, Kolegij usvaja prijedlog i dokument se šalje Vijeću i Europskom parlamentu na razmatranje.

Međutim, ako povjerenici ne mogu postići suglasnost o prijedlogu, predsjednik može tražiti glasovanje. Ako je većina glasova u korist prijedloga, on se usvaja. Nakon toga ima potporu svih članova Komisije.

Nacionalni parlamenti

Primjena načela supsidijarnosti

Uloga: sudjelovanje u radu Unije zajedno s europskim institucijama

Članovi: zastupnici nacionalnih parlamenata

Sjedište: u svim državama članicama EU-a

Institucije EU-a potiču nacionalne parlamente da se više uključe u djelovanje Europske unije. Komisija od 2006. prosljeđuje nacionalnim parlamentima sve nove zakonodavne prijedloge i odgovara na njihova mišljenja. U Lisabonskom ugovoru iz 2009. jasno su propisana prava i dužnosti nacionalnih parlamenata u sklopu EU-a. Nacionalni parlamenti mogu izraziti svoja stajališta o nacrtima zakonodavnih akata te drugim važnim pitanjima.

Na djelovanja EU-a primjenjuje se načelo **supsidijarnosti**. To znači da Unija djeluje samo kada je djelovanje EU-a učinkovitije na razini EU-a nego na nacionalnoj razini. Osim kada su ugovorima dane isključive ovlasti EU-u, ta se odluka donosi posebno za svaki novi zakonodavni akt. Ispravnu primjenu tog načela u donošenju odluka na razini EU-a nadziru nacionalni parlamenti.

Da se parlamentima omogućí provedba provjera supsidijarnosti, Komisija nacрте zakona šalje nacionalnim parlamentima istodobno kada i zakonodavcima Unije (odnosno, Europskom parlamentu i Vijeću).

Svaki nacionalni parlament tada može dati **obrazloženo mišljenje** ako smatra da predmetni

prijedlog nije u skladu s načelom supsidijarnosti. Ovisno o broju obrazloženih mišljenja koje dostave nacionalni parlamenti, Komisija će možda morati preispitati svoj prijedlog i odlučiti hoće li ga zadržati, prilagoditi ili povući. To se naziva postupkom žutog i narančastog kartona. Pri redovitom zakonodavnom postupku, ako većina nacionalnih parlamenata dostavi obrazloženo mišljenje te ako Komisija odluči zadržati prijedlog, ona mora obrazložiti svoje razloge i tada Europski parlament i Vijeće odlučuju hoće li nastaviti sa zakonodavnim postupkom ili ne.

Nacionalni parlamenti izravno su uključeni u provedbu zakonodavstva EU-a. Direktive EU-a upućene su državama članicama. One ih moraju uključiti u nacionalno zakonodavstvo o kojem uglavnom odlučuju nacionalni parlamenti. U direktivama su propisani određeni krajnji rezultati koje svaka država članica mora ostvariti do određenog datuma. Nacionalne vlasti moraju prilagoditi svoje zakone za ispunjavanje tih ciljeva, ali same mogu odlučiti kako će to učiniti. Svrha je direktiva uskladiti različite nacionalne zakone, a posebno su česte u zajedničkim pitanjima koja se odnose na funkcioniranje jedinstvenog tržišta (npr. standardi sigurnosti proizvoda).

Sud Europske unije

Osiguranje provedbe prava EU-a

Uloga:	donošenje odluke u predmetima podnesenima Sudu
Sud Europske unije:	jedan sudac iz svake države članice EU-a; devet neovisnih odvjetnika
Opći sud:	jedan sudac iz svake države članice EU-a
Službenički sud:	sedam sudaca
Sjedište:	Luxembourg
► http://curia.europa.eu	

Sud Europske unije (Sud) osigurava tumačenje i primjenu zakonodavstva EU-a na isti način u svakoj državi članici. Drugim riječima, da je ono uvijek isto za sve stranke i u svim okolnostima. U tu svrhu Sud provjerava zakonitost djelovanja institucija EU-a, osigurava da države članice ispunjavaju svoje obveze i tumači pravo EU-a na zahtjev nacionalnih sudova.

Sud ima ovlasti rješavati pravne sporove između država članica, institucija EU-a, poduzeća i pojedinaca. Kako bi mogao riješiti tisuće predmeta koje zaprima, Sud je podijeljen u dva glavna tijela: Sud Europske unije, koji rješava zahtjeve nacionalnih sudova za prethodnom odlukom, određene tužbe za poništenje i žalbe i Opći sud koji donosi odluke o zahtjevima za poništenje koje podnose osobe i trgovačka društva te o nekim tužbama koje su pokrenule države članice.

Poseban sud, Službenički sud, odlučuje u sporovima između EU-a i njegovih državnih službenika.

Što radi Sud

Sud donosi rješenja o predmetima koji su mu dostavljeni. Četiri su najčešće vrste predmeta:

1. PRETHODNA ODLUKA

Sudovi u svakoj državi članici odgovorni su osigurati pravilnu primjenu zakonodavstva EU-a u toj zemlji. Ako nacionalni sudovi nisu sigurni u tumačenje ili valjanost prava EU-a, oni mogu, a ponekad i moraju, zatražiti savjet Suda. Taj se savjet daje u obliku obvezujuće „prethodne odluke”. Tim postupkom građani, putem svojih nacionalnih sudova, mogu utvrditi na koji način na njih utječe zakonodavstvo EU-a.

U korist domaćica u zrakoplovima, u vezi s jednakim plaćama i pravima, često je presuđivao Sud EU-a.

2. TUŽBA ZBOG POVREDE

Komisija ili (u rijetkim slučajevima) država članica mogu pokrenuti te postupke ako postoji razlog za vjerovanje da određena država članica ne ispunjava svoje obveze u skladu s pravom EU-a. Sud istražuje te navode i donosi presudu. Ako se utvrdi njezina odgovornost, optužena država članica povredu mora otkloniti bez odgode da bi izbjegla novčane kazne koje odredi Sud.

3. TUŽBA RADI PONIŠTENJA

Ako neka od država članica, Vijeće, Komisija ili (u određenim okolnostima) Parlament vjeruju da je određen zakonodavni akt EU-a nezakonit, mogu od Suda tražiti njegovo poništenje. Tim se postupkom „tužbe za poništenje” mogu koristiti i privatne osobe koje žele da Sud poništi određeni zakon jer ima izravan i negativan utjecaj na njih kao pojedince.

4. TUŽBA ZBOG PROPUSTA

U Ugovoru je propisano da Europski parlament, Vijeće i Komisija moraju donositi određene odluke u određenim okolnostima. Ako oni to ne učine, države članice, druge institucije EU-a i (u određenim okolnostima) pojedinci ili poduzeća, mogu uložiti prigovor Sudu da se ta povreda službeno zabilježi.

Kako radi Sud

Sud Europske unije sastoji se od 28 sudaca, jednog iz svake države članice, da se osigura zastupljenost svih nacionalnih pravnih sustava EU-a. Sudu pomaže devet „neovisnih odvjetnika” koji iznose obrazložena mišljenja o predmetima predanima Sudu. Oni to moraju činiti javno i nepristrano. Sud i neovisni odvjetnici dolaze iz krugova bivših članova najviših nacionalnih sudova ili su visoko stručni odvjetnici na čiju se nepristranost moguće osloniti. Zajednički ih imenuju vlade država članica. Svaki od njih imenuje se na mandat od šest godina. Suci Suda biraju predsjednika na mandat od tri godine. Sud Europske unije može zasjedati punom sastavu, u velikom vijeću od 13 sudaca, ili u vijeću od pet ili tri suca, ovisno o složenosti i važnosti predmeta. Gotovo 60 % predmeta rješava se u vijeću od pet sudaca, a otprilike 25 % u vijećima od tri suca.

Opći sud također se sastoji od 28 sudaca koje države članice imenuju na mandat od šest godina. Suci Općeg suda između sebe biraju predsjednika na mandat od tri godine. Taj sud održava rasprave u vijećima od tri ili pet sudaca (ponekad samo jedan sudac). Otprilike 80 % predmeta Općeg suda rješava se u vijeću od tri suca. Veliko vijeće od 13 sudaca ili puno vijeće od 28 sudaca sastaje se ako je to potrebno zbog složenosti ili važnosti predmeta.

Svi se podnesci podnose Tajništvu Suda te im se dodjeljuju određeni sudac i neovisni odvjetnik. Nakon podnošenja podneska slijede dva koraka: prvi korak je pisani dio, a drugi korak je usmeni dio. U prvoj fazi sve stranke sudionici podnose pisane izjave i dodijeljeni sudac priprema izvješće u kojem sažima te izjave i pravnu pozadinu predmeta. O izvješću se raspravlja na sastanku Suda na kojem se odlučuje o sastavu vijeća koje će rješavati predmet te je li nužna usmena rasprava. Zatim je na redu druga faza — javna rasprava — tijekom koje odvjetnici predstavljaju svoje argumente pred sucima i nezavisnim odvjetnikom, koji ih mogu ispitivati. Nakon usmene rasprave nezavisni odvjetnik dodijeljen predmetu izrađuje svoje mišljenje. U svjetlu tog mišljenja Sudac priprema nacrt odluke koja se dostavlja drugim sucima na pregled. Suci zatim vijećaju i donose presudu. Presude Suda donosi većina i objavljuju se na javnoj raspravi. Najčešće je tekst isti dan dostupan na svim službenim jezicima EU-a. Izdvojena se mišljenja ne iznose.

Taj standardni postupak ne slijedi se u svim slučajevima. U slučaju žurnosti postoje pojednostavnjeni i ubrzani postupci koji Sudu omogućuju donošenje odluke u roku od tri mjeseca.

Europska središnja banka

Osiguravanje stabilnosti cijena

Uloga: upravljanje eurom i monetarnom politikom europodručja

Članovi: nacionalne središnje banke europodručja

Sjedište: Frankfurt na Majni, Njemačka

► <http://www.ecb.int>

*Mario Draghi predsjednik
je Europske središnje
banke od 2011.*

© ImageGlobe

Zadaća je Europske središnje banke (ESB) održavanje monetarne stabilnosti u europodručju osiguravanjem niske i stabilne inflacije cijena. Smatra se da su stabilnost cijena i niska inflacija najvažniji čimbenici za održiv gospodarski rast jer potiču poduzeća na ulaganje i stvaranje radnih mjesta — te tako podižu i standard života Europljana. ESB je neovisna institucija i donosi odluke bez traženja ili primanja uputa od vlada li drugih institucija EU-a.

Što radi ESB

ESB je osnovan u 1998., kada je uveden euro, sa zadaćom upravljanja monetarnom politikom u europodručju. Glavni je cilj ESB-a održavanje stabilnosti cijena. To je definirano kao stopa inflacije cijena koja je manja od, ali blizu 2 % godišnje. Osim toga, ESB pruža potporu zapošljavanju i održivom gospodarskom rastu u Uniji.

Kako ESB upravlja stabilnošću cijena

ESB određuje kamatne stope za posuđivanje komercijalnim bankama, čime utječe na cijene i količine novca u gospodarstvu — a time i na stopu inflacije. Na primjer, kada su zalihe novca dovoljne, stopa inflacije potrošačkih cijena može rasti, zbog čega roba i usluge postaju skuplje. U toj situaciji ESB može povećati trošak posuđivanja povećanjem kamatne stope na zajmove komercijalnim bankama — čime se smanjuje dotok novca i to dovodi do pritiska na spuštanje cijena. Osim toga, kada postoji potreba za poticanjem gospodarskih aktivnosti, ESB može smanjiti kamatnu stopu koju naplaćuje da potakne posuđivanje i ulaganje.

Da bi mogao obavljati operacije posuđivanja, ESB čuva službene rezerve članica europodručja i njima upravlja. Druge zadaće obuhvaćaju provedbu operacija promjena valuta, promicanje učinkovitih sustava plaćanja kao potpora jedinstvenom tržištu, odobravanje proizvodnje novčanica eura u članicama europodručja i prikupljanje mjerodavnih statističkih podataka o nacionalnih središnjih banaka. Predsjednik ESB-a predstavlja banku na svim važnim sastancima na vrhu u EU-u i na međunarodnim sastancima.

Kako radi ESB

Europska središnja banka je institucija Ekonomske i monetarne unije (EMU) kojoj pripadaju sve države članice EU-a. Pridruživanje europodručju i prihvatanje jedinstvene valute — eura — završna je faza EMU-a. Sve države članice EU-a ne pripadaju europodručju: neke još uvijek pripremaju svoja gospodarstva za pridruživanje, a druge su se odlučile za izuzeće. ESB je u središtu Europskog sustava središnjih banaka koji okuplja ESB i nacionalne središnje banke svih država članica EU-a. Ustrojstvo ESB-a odražava to stanje u svojim trima glavnim skupinama:

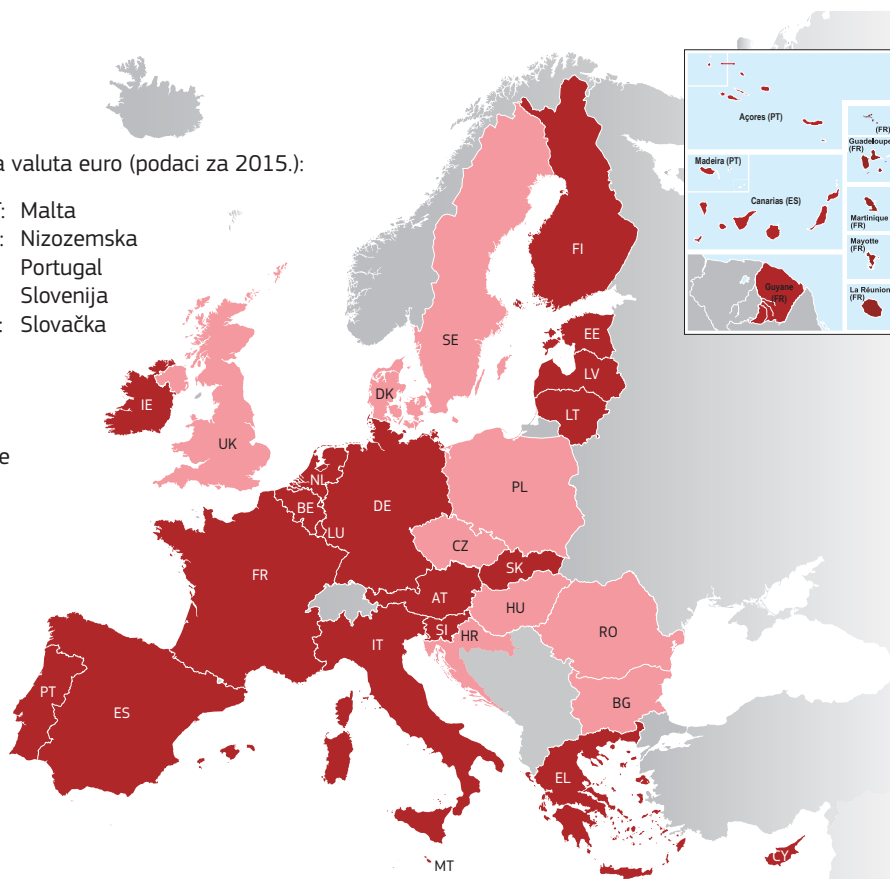
- ▶ Europsko vijeće Europskog sustava središnjih banaka sastoji se od guvernera 28 nacionalnih središnjih banaka te predsjednika i potpredsjednika ESB-a;
- ▶ izvršni odbor ESB-a sastoji se od predsjednika, potpredsjednika i četiri druga člana — koje imenuje Europsko vijeće kvalificiranom većinom na mandat od osam godina. Izvršni odbor odgovoran je za provedbu monetarne politike, svakodnevni rad banke, pripremu sastanaka upravnog vijeća te za izvršavanje određenih ovlasti koje je na njega prenijelo upravno vijeće;
- ▶ upravno vijeće ESB-a sastoji se od šest članova izvršnog vijeća ESB-a i guvernera nacionalnih središnjih banaka 19 članica europodručja: oni skupa čine Eurosustav. Upravno vijeće je glavno tijelo za donošenje odluka u ESB-u i sastaje se dva puta mjesečno. U pravilu, na prvom sastanku svakog mjeseca Upravno vijeće ocjenjuje ekonomske i monetarne promjene i donosi mjesečne odluke o monetarnoj politici. Na drugom sastanku Vijeće uglavnom raspravlja o pitanjima vezanima za druge zadaće i odgovornosti ESB-a.

 Države članice EU-a čija je nacionalna valuta euro (podaci za 2015.):

AT: Austrija	FI: Finska	MT: Malta
BE: Belgija	FR: Francuska	NL: Nizozemska
CY: Cipar	IE: Irska	PT: Portugal
DE: Njemačka	IT: Italija	SI: Slovenija
EE: Estonija	LT: Litva	SK: Slovačka
EL: Grčka	LU: Luksemburg	
ES: Španjolska	LV: Latvija	

 Države članice EU-a u kojima euro nije nacionalna valuta:

BG: Bugarska	PL: Poljska
CZ: Češka	RO: Rumunjska
DK: Danska	SE: Švedska
HR: Hrvatska	UK: Ujedinjena Kraljevina
HU: Mađarska	

Upravljanje gospodarskom politikom: tko što radi

Ekonomska i monetarna unija (EMU) glavni je element europskih integracija i obuhvaća sve države članice EU-a. Fiskalna politika (porezi i potrošnja) ostaje u rukama pojedinih nacionalnih vlada, kao i politike zapošljavanja i socijalne sigurnosti. Međutim, koordinacija čvrstih javnih financija i strukturnih politika nužna je za učinkovito funkcioniranje EMU-a. Nadležnosti su podijeljene između država članica i institucija EU-a na sljedeći način:

- ▶ **Europsko vijeće** utvrđuje glavna usmjerenja politika;
- ▶ **Vijeće** usklađuje gospodarske politike EU-a i donosi odluke koje mogu biti obvezujuće za pojedine države članice EU-a;
- ▶ **države članice EU-a** utvrđuju svoje nacionalne proračune u okviru dogovorenih granica za deficit i dug te određuju vlastite strukturne politike koje obuhvaćaju zapošljavanje, mirovine, socijalnu sigurnost i tržišta.
- ▶ **države europodručja** usklađuju politike od zajedničkog interesa za europodručje na razini čelnika država ili vlada na „sastanku na vrhu država europodručja” i na razini ministara financija u Euroskupini;
- ▶ **Europska središnja banka** utvrđuje monetarnu politiku za europodručje s glavnim ciljem stabilnosti cijena;
- ▶ **Europska komisija** nadzire što rade države članice i izdaje preporuke politika;
- ▶ **Europski parlament** dijeli zadaću kreiranja zakonodavstva s Vijećem i obavlja demokratski nadzor u postupku upravljanja gospodarskom politikom;
- ▶ **Europski stabilizacijski mehanizam** financijska je institucija država europodručja koja omogućuje pružanje pomoći onim državama europodručja koje se nalaze u ozbiljnim financijskim poteškoćama ili koje su zbog toga ugrožene. U razdoblju od 2011. do 2013. zahvaljujući tom takozvanom „vatrozidu” pet država europodručja prevladalo je svjetsku gospodarsku krizu.

Nadzor banaka

Kao odgovor na gospodarsku krizu, ESB sada nadzire i da banke djeluju na siguran i pouzdan način. Slabost određenih velikih banaka i razlike u pravilima i kontrolama među državama bili su glavni razlozi zbog kojih je došlo do krize. Novim bankarskim pravilima EU-a za banke su utvrđeni stroži uvjeti, posebno iznos rezervi koji one moraju imati. U okviru jedinstvenog nadzornog mehanizma ESB izravno nadzire najveće kreditne institucije, a nacionalna nadzorna tijela nadgledaju one manje i to u okviru zajedničkog sustava. Mehanizmom su obuhvaćene sve države europodručja. Ostale države članice EU-a mogu odlučiti hoće li sudjelovati.

Europski revizorski sud

Pomoć u unaprjeđenju financijskog upravljanja EU-a

Uloga: provjera ispravnog prikupljanja i uporabe sredstava EU-a te pomoći u unaprjeđenju financijskog upravljanja EU-a

Članovi: jedan iz svake države članice EU-a

Sjedište: Luxembourg

► <http://eca.europa.eu>

Europski revizorski sud (ECA) neovisna je vanjska revizorska institucija Europske unije. On provjerava ispravnost prihoda Unije, zakonitost i pravilnost rashoda te ispravnost financijskog upravljanja. Svoje zadaće obavlja neovisno o drugim institucijama EU-a i vladama. Na taj način doprinosi upravljanju sredstvima Europske unije u interesu njezinih građana.

Što radi Europski revizorski sud

Glavna uloga Europskog revizorskog suda jest provjera ispravne provedbe proračuna EU-a — drugim riječima, on provjerava zakonitost i pravilnost prihoda i rashoda EU-a te ispravnost financijskog upravljanja. Na taj način osigurava učinkovito i djelotvorno upravljanje EU-om. Kao dio svoje zadaće ECA provodi detaljne revizije prihoda i rashoda EU-a na svim razinama upravljanja sredstvima EU-a. On provodi terenske provjere u organizacijama koje upravljaju sredstvima ili

korisnicima sredstava, u državama članicama i drugim zemljama. Njegovi se nalazi objavljuju u godišnjim i posebnim izvješćima u kojima se Komisija i države članice upozoravaju na utvrđene pogreške i nedostatke i daju preporuke za unaprjeđenje.

Još jedna važna zadaća Europskog revizorskog suda jest pomoć tijelima nadležnima za proračun (Europskom parlamentu i Vijeću) dostavljajući im godišnje izvješće o provedbi proračuna EU-a za prethodnu financijsku godinu. Nalazi i zaključci ECA-a u izvješću imaju važnu ulogu u odluci Parlamenta o razrješenju u vezi s Komisijinim upravljanjem proračunom.

Europski revizorski sud, na zahtjev drugih institucija EU-a, daje mišljenja o novim ili revidiranim propisima EU-a koji imaju utjecaj na financije. ECA može na vlastitu inicijativu izdavati i stajališta o drugim pitanjima.

Zahvaljujući ušnim markicama, revizori EU-a mogu lakše provjeriti kako je utrošen novac EU-a.

Kako radi Europski revizorski sud

Europski revizorski sud djeluje kao kolegij od 28 članova, po jedan iz svake države članice. Članove imenuje Vijeće, nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, na mandat od šest godina uz mogućnost obnove. Oni se biraju na temelju svoje sposobnosti i neovisnosti i rade puno radno vrijeme za ECA-a. Jednog od svojih članova biraju za predsjednika na razdoblje od tri godine.

Kako bi bio učinkovit, Revizorski sud — kao i svaka druga vrhovna revizijska institucija — mora biti neovisan o institucijama i tijela nad kojima obavlja reviziju. ECA može: birati teme revizije, opseg i pristup koji će primijeniti, odlučiti kada i kako će predstaviti rezultate odabranih revizija, te odabrati hoće li svoja izvješća i mišljenja objaviti. To su glavni elementi neovisnosti.

Europski revizorski sud podijeljen je u vijeća, koja pripremaju izvješća i mišljenja koja donosi ECA. Vijećima potporu pruža stručno osoblje iz svih država članica. Revizori često obavljaju reviziju u drugim institucijama EU-a, državama članicama i drugim zemljama korisnicama. ECA također tijesno surađuje s vrhovnim revizijskim institucijama u državama članicama. Iako se rad ECA-a uglavnom odnosi na proračun EU-a — nad kojim Komisija zadržava opću odgovornost — u praksi se upravljanjem više od 80 % rashoda upravlja zajednički s nacionalnim vlastima.

Europski revizorski sud nema sudske ovlasti, ali svojim radom nadležna tijela EU-a, uključujući Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF), upozorava na nepravilnosti, nedostatke i slučajeve sumnje na prijevaru. Od osnutka 1977. ECA je imao važan učinak na financijsko upravljanje proračunom EU-a svojim objektivnim izvješćima i mišljenjima. Pritom je obavljao ulogu neovisnog čuvara financijskih interesa građana Unije.

Europski gospodarski i socijalni odbor

Glas civilnog društva

Uloga: predstavljanje organiziranoga civilnog društva

Članovi: 353 iz svih država članica EU-a

Sjedište: Bruxelles

► <http://www.eesc.europa.eu>

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) savjetodavno je tijelo Europske unije. Radi se o jedinstvenom forumu za savjetovanje, dijalog i postizanje suglasnosti među predstavnicima svih različitih sektora „organiziranog civilnog društva” koje uključuje poslodavce, sindikate i skupine poput stručnih i lokalnih udruga, organizacija za mlade, ženskih udruga, potrošača, boraca za okoliš i mnogih drugih. Članove EGSO-a ne obvezuju obvezne upute i oni rade u općem interesu Unije. EGSO tako djeluje kao most između institucija i građana EU-a pomičući participativnu demokraciju, veću uključenost i veći stupanj demokracije u društvo u Europskoj uniji.

Što radi EGSO

Taj odbor ima tri osnovna zadatka:

- savjetovati Europski parlament, Vijeće i Europsku komisiju;
- pobrinuti se da se stavovi organizacija civilnog društva poslušaju u Bruxellesu i pojačati njihovu svijest o učinku koji zakonodavstvo EU-a ima na život građana Unije;
- podržati i ojačati organizirano civilno društvo unutar i izvan EU-a.

Odbor savjetuje Europski parlament, Vijeće ili Komisiju u mnogim područjima predviđenima u ugovorima. Uz obvezno savjetovanje, Odbor može davati mišljenja o vlastitoj inicijativi ako smatra da je to djelovanje važno za obranu interesa civilnog društva. Također izdaje razmatračka mišljenja koja zakonodavci EU-a traže kad žele dobiti pregled stavova civilnog društva i objavljuje informacijska izvješća o aktualnim temama. EGSO donosi otprilike 170 mišljenja godišnje od kojih približno 15 % izdaje na vlastitu inicijativu.

Kako radi EGSO

EGSO je sastavljen od 353 člana iz 28 država članica. Njegovi članovi dolaze iz svih slojeva društva i stručnih krugova i posjeduju široko znanje i iskustvo. Iako ih na mandat od pet godina imenuje Vijeće na prijedlog država članica, u svom su radu za EGSO neovisni i djeluju u interesu svih građana EU-a. Članovi nisu sve vrijeme u Bruxellesu. Većina ih nastavlja raditi svoj posao u svojoj državi, što znači da ostaju u kontaktu s ljudima „kod kuće”.

Članovi Odbora interno su organizirani u tri skupine: poslodavci, posloprimci i drugi interesi. Cilj je postići suglasnost među tim skupinama kako bi mišljenja EGSO-a zaista odražavala gospodarske i socijalne interese građana EU-a. EGSO bira svog predsjednika i dva potpredsjednika na mandat od dvije i pol godine. Članovi EGSO-a sastaju se devet puta godišnje na plenarnim sjednicama u Bruxellesu i odobravaju mišljenja jednostavnom većinom glasova. Pripreme za te plenarne sjednice obavlja šest tematskih odjela koje vode članovi Odbora i kojima potporu pruža glavno tajništvo Odbora sa sjedištem u Bruxellesu. Tematski odjeli i odbori obuhvaćaju:

- Odjel za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i društvenu koheziju (ECO);
- Odjel za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju (INT);
- Odjel za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša (NAT);
- Odjel za vanjske odnose (REX);
- Odjel za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo (SOC);

Planiranje opskrbe energijom važno je pitanje za sve Europljane, pa tako i za organizacije civilnog društva u Gospodarskom i socijalnom odboru.

- ▶ Odjel za promet, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo (TEN);
- ▶ Savjetodavnu komisiju o industrijskim promjenama (CCMI).

EGSO prati napredak dugoročnih strategija EU-a putem promatračkih skupina i upravnog odbora koji nadziru njihovu provedbu i učinak na razini provedbe. Oni se bave pitanjima održivog razvoja, tržišta rada, jedinstvenog tržišta te strategijom rasta Europa 2020.

Odnosi s gospodarskim i socijalnim vijećima

EGSO održava redovite odnose s regionalnim i nacionalnim gospodarskim i socijalnim vijećima u cijeloj Europskoj uniji. Uglavnom je riječ o razmjeni informacija i zajedničkim raspravama o određenim pitanjima svake godine.

Odbor regija

Glas lokalne vlasti

Uloga: predstavljanje europskih gradova i regija

Članovi: 353 iz svih država članica EU-a

Sjedište: Bruxelles

► <http://www.cor.europa.eu>

Odbor regija (OR) savjetodavno je tijelo koje se sastoji od predstavnika europskih regionalnih i lokalnih vlasti. On daje regijama Europe pravo glasa u donošenju politika EU-a te provjerava poštuju li se regionalni i lokalni identiteti, nadležnosti i potrebe. Vijeće i Komisija moraju se savjetovati s OR-om o pitanjima koja se odnose na lokalnu i regionalnu vlast, kao što su regionalna politika, okoliš, obrazovanje i promet.

Što radi Odbor regija

Budući da se otprilike tri četvrtine zakonodavstva EU-a provodi na lokalnoj ili regionalnoj razini, logično je da regionalni i lokalni predstavnici imaju pravo glasa u razvoju novog zakonodavstva EU-a. OR, koji obuhvaća izabrane lokalne predstavnike koji su možda najbliži europskim građanima i njihovim problemima, promiče razvoj demokracije i odgovornosti u EU-u.

Komisija i Europski parlament moraju se savjetovati s OR-om o zakonodavnim prijedlozima u područjima politika koje izravno utječu na lokalne i regionalne vlasti — na primjer, civilna zaštita, promjena klime i energija. Kada OR zaprimi zakonodavni prijedlog, njegovi članovi o njemu raspravljaju na plenarnoj sjednici, donose ga većinom glasova i izdaju mišljenje. Važno je napomenuti da Komisija i Parlament nisu obvezni poslušati savjet OR-a, ali se moraju s njime savjetovati. Ako se zanemari obvezno savjetovanje u zakonodavnom postupku, OR ima pravo pokrenuti postupak pred Sudom Europske unije. OR može isto na vlastitu inicijativu ponuditi mišljenja o važnim pitanjima.

Kako radi OR

Članovi Odbora su političari izabrani na općinskoj ili regionalnoj razini, koji predstavljaju aktivnosti lokalne i regionalne vlade u EU-u. Oni mogu biti predsjednici regionalnih vlasti, regionalni zastupnici, gradski vijećnici ili gradonačelnici velikih gradova. Svi moraju imati političku funkciju u zemlji podrijetla. Imenuju ih države članice EU-a, ali oni su u svojem radu potpuno politički neovisni. Vijeće ih imenuje na razdoblje od pet godina uz mogućnost ponovnog imenovanja. OR bira predsjednika među svojim članovima na mandat od dvije i pol godine.

Članovi OR-a žive i rade u svojim regijama. Sastaju se u Bruxellesu pet puta godišnje na plenarnim sjednicama na kojima utvrđuju i donose mišljenja o politikama. Plenarne sjednice priprema šest posebnih povjerenstava koja se sastoje od članova OR-a i pokrivaju različita područja politika:

- Povjerenstvo za teritorijalnu i kohezijsku politiku (COTER);
- Povjerenstvo za gospodarsku i socijalnu politiku (ECOS);
- Povjerenstvo za održivi razvoj (DEVE);
- Povjerenstvo za obrazovanje, mlade i istraživanje (EDUC);
- Povjerenstvo za okoliš, klimatske promjene i energiju (ENVE);
- Povjerenstvo za državljanstvo, upravljanje, institucionalne i vanjske poslove (CIVEX);
- Povjerenstvo za prirodne resurse (NAT).

Članovi OR-a djeluju u 28 nacionalnih izaslanstava, jedno za svaku državu članicu. Postoje i međuregionalne skupine za promicanje prekogranične suradnje. Osim toga, postoje četiri političke skupine.

Europski ombudsman

Istraživanje vaših pritužba

Uloga: istraživanje nepravilnosti u postupanju

Sjedište: Strasbourg

► <http://www.ombudsman.europa.eu>

Europski ombudsman istražuje pritužbe o slučajevima lošeg ili neispravnoga upravljanja (nepravilnosti u postupanju) institucija EU-a. Ombudsman zaprima i istražuje pritužbe građana EU-a, rezidenata, poduzeća i institucija EU-a.

Što radi Ombudsman

Ombudsman bira Europski parlament na obnovljivi petogodišnji mandat. Zaprimanjem i istraživanjem pritužbi Ombudsman pomaže otkriti nepravilnosti u postupanju europskih institucija i drugih tijela EU-a, drugim riječima, kada institucija EU-a propusti učiniti što je trebala učiniti, ili to učini na pogrešan način, ili učini što se ne smije učiniti. Primjeri nepravilnosti u postupanju jesu:

- nepoštenost;
- diskriminacija;
- zloraba ovlasti;
- nedavanje ili odbijanje davanja informacija;
- nepotrebno kašnjenje;
- nepravilni postupci.

Svaki građanin ili prebivatelj države članice EU-a može podnijeti pritužbu Ombudsmanu, kao i svaka udruga ili poduzeće. Ombudsman se bavi samo institucijama i tijelima EU-a, ne pritužbama protiv nacionalnih, regionalnih ili lokalnih tijela vlasti ili institucija. On je potpuno neovisan i nepristran i ne traži niti prima naputke vlada ili organizacija.

Često Ombudsman mora samo obavijestiti predmetnu instituciju o pritužbi da bi ona riješila problem. Ako se slučaj tijekom istrage ne riješi zadovoljavajuće, Ombudsman će pokušati, ako je moguće, pronaći prijateljsko rješenje kojim se ispravlja nepravilnost u upravljanju i zadovoljava podnositelj pritužbe. Ako se problem ne riješi na taj način, Ombudsman može dati preporuke za rješavanje predmeta. Ako predmetna institucija ne prihvati njezine preporuke, ona može podnijeti posebno izvješće Europskom parlamentu.

Na internetskoj stranici Ombudsmana nalazi se praktični vodič o tome kako podnijeti pritužbu.

© ImageGlobe

U ulozi Europskog ombudsmana Emily O'Reilly razmatra pritužbe povezane s lošim ili nepravilnim upravljanjem sustavom EU-a.

Europski nadzornik za zaštitu podataka

Zaštita vaše privatnosti

Uloga: zaštita osobnih podataka građana, koje obrađuju institucije i tijela EU-a

Sjedište: Bruxelles

► <http://www.edps.europa.eu>

Europske institucije u svojem radu mogu pohranjivati i obrađivati osobne podatke o građanima EU-a i rezidentima u elektroničkom, pisanom ili vizualnom obliku. Europski nadzornik za zaštitu podataka (ENZP) zadužen je za zaštitu tih osobnih podataka i privatnosti osoba te za promicanje dobre prakse u institucijama i tijelima EU-a u tome području.

Što radi Europski nadzornik za zaštitu podataka

Na uporabu osobnih podataka građana – kao što su ime, adresa, zdravstveni podaci i podaci o zapošljavanju – primjenjuju se strogi europski propisi i zaštita tih informacija temeljno je pravo. Svaka institucija EU-a ima službenika za zaštitu podataka koji osigurava poštivanje određenih obveza – na primjer, da se podaci mogu obrađivati samo u određene i legitimne svrhe. Nadalje, osoba čiji se podaci obrađuju ima određena ovršna prava, kao što je pravo ispravljanja podataka. Zadaća je ENZP-a nadziranje aktivnosti zaštite podataka i sustava institucija EU-a da se osigura njihova sukladnost s najboljom praksom. Osim toga, ENZP rješava pritužbe i provodi istrage. Druge zadaće jesu:

- nadzor obrade osobnih podataka u upravama EU-a;
- davanje savjeta o politikama i propisima o privatnosti;
- suradnja sa sličnim tijelima u državama članicama radi osiguranja dosljedne zaštite podataka.

Kako radi ENZP

ENZP sastoji se od dva tijela za svakodnevne operacije. Tijelo za nadzor i provedbu ocjenjuje poštuju li institucije i tijela EU-a propise o zaštiti podataka. Tijelo za politike i savjetovanje **savjetuje** zakonodavca EU-a o pitanjima zaštite podataka u nizu područja politika i u odnosu na prijedloge **novih zakonodavnih akata**. ENZP nadzire **nove tehnologije** koje bi mogle utjecati na zaštitu podataka.

Tko misli da su mu povrijeđena prava kada institucija ili tijelo EU-a obrađuju podatke u vezi s njime, može podnijeti pritužbu Europskom nadzorniku za obradu podataka. Pritužba se mora podnijeti putem obrasca za podnošenje ponuda koji je dostupan na mrežnoj stranici ENZP-a.

Europska investicijska banka

Ulaganje u budućnost

- Uloga:** osiguranje dugoročnog financiranja ulaganja u projekte povezane s EU-om
- Dioničari:** države članice EU-a
- Odbor direktora:** jedan iz svake države članice i jedan kojega imenuje Europska komisija
- Sjedište:** Luxembourg
- <http://www.eib.org>

Europska investicijska banka (EIB) je banka Europske unije. Ona je u vlasništvu država članica i njezina je misija posuđivati novac za ulaganja kojima se ostvaruju ciljevi Unije – na primjer, u područjima energetske i prometne mreže, ekološke održivosti i inovacija. EIB je usmjerena na povećanje zapošljavanja i potencijala za rast u EU-u, podupire djelovanje na području klimatskih promjena i politike EU-a izvan njezinih granica.

Što radi EIB

EIB daje najviše multilateralnih zajmova i kredita te osigurava financijska sredstva i stručnost za održive ulagačke projekte, većinom u EU-u. Viadukt Millau i pruge za vlakove TGV-a u Francuskoj, zaštita od poplava u Veneciji, vjetrofarme u Ujedinjenoj Kraljevini, most Oresund u Skandinaviji, podzemna željeznica u Ateni, čišćenje Baltičkog mora, samo su neki od tisuća projekata koje je tijekom godina financirala EIB.

EIB ne rabi novčana sredstva iz proračuna EU-a. Banka se financira izdavanjem obveznica na svjetskim financijskim tržištima. EIB je u 2013. posudio 79 milijardi eura za 400 velikih projekata u više od 60 zemalja – 69 milijardi eura u državama članicama EU-a i 10 milijardi izvan EU-a s naglaskom na pretprijetne zemlje, europske južne i istočne susjede, Afriku, Karibe i Pacifik te na Latinsku Ameriku i Aziju.

EIB je ocijenjen s AAA. EIB obično posuđuje do 50 % troškova projekta. Djelujući kao katalizator, pomaže sufinanciranje iz drugih izvora. Ako su zajmovi većih od 25 milijuna EUR, EIB posuđuje izravno tijelima javnog i privatnog sektora, kao što su vlade i poduzeća. Kada se radi o manjim zajmovima, EIB stavlja kreditne linije na raspolaganje komercijalnim bankama i financijskim institucijama koje posuđuju sredstva EIB-a malim i srednjim poduzećima ili manjim projektima koje poduzimaju korisnici sredstava tijela iz javnog sektora.

U sklopu EU-a, za svoje aktivnosti kreditiranja EIB ima sljedeće prioritete:

- inovacije i vještine;
- pristup financiranju za mala poduzeća;
- klimatska politika;
- transeuropske mreže za promet, energiju i informacijske tehnologije.

© ImageGlobe

Izgradnja novih željezničkih pruga vrsta je projekata za čiju se izvedbu mogu uporabiti zajmovi Europske investicijske banke.

Kako radi EIB

EIB je neovisna institucija koja donosi vlastite odluke o kreditiranju i posuđivanju pojedinačno o svakom projektu i mogućnostima koje se nude na financijskim tržištima. Banka surađuje s drugim institucijama EU-a, posebno s Europskom komisijom, Europskim parlamentom i Vijećem ministara.

EIB-ove odluke donose dva tijela:

- ▶ Vijeće guvernera sastoji se od ministara (u načelu ministara financija) iz svih država članica. Ono definira opću kreditnu politiku banke;
- ▶ Upravno vijeće, kojim predsjedava predsjednik Banke i koje se sastoji od 29 članova od kojih 28 imenuju države članice i jednog Europska komisija. Ono odobrava operacije posuđivanja i kreditiranja;
- ▶ Upravljački je odbor izvršno tijelo banke. On je odgovoran za redovite aktivnosti EIB-a.

Europski investicijski fond

EIB je glavni dioničar u Europskom investicijskom fondu (EIF), koji financira ulaganja u mala i srednja poduzeća (MSP) koja čine 99 % poduzeća EU-a i zapošljavaju 100 milijuna Europljana. MSP-ovima je često teško dobiti potrebna sredstva za ulaganje i rast. To je osobito izraženo kad je riječ o novoosnovanim poduzećima i malim poduzećima s inovativnim proizvodima ili uslugama — onim MSP-ima kakve EU želi poticati. EIF zadovoljava te potrebe putem poduzetničkog kapitala i instrumenata financiranja rizika, u iznosu od nekoliko milijardi eura godišnje, koji se djelomično nude u partnerstvu s Europskom komisijom, komercijalnim bankama i drugim kreditnim institucijama.

<http://www.eif.org>

Agencije EU-a

Niz specijaliziranih agencija Europske unije nudi informacije i savjete institucijama EU-a, državama članicama i građanima. Svaka od tih agencija ima posebne tehničke, znanstvene ili upravljačke zadaće. Agencije EU-a mogu se podijeliti u nekoliko skupina.

Decentralizirane agencije

Agencije su tijela na koja se primjenjuje europsko javno pravo, ali su različite od institucija EU-a (Vijeća, Parlamenta, Komisije itd.) i pravne su osobe. One imaju urede u različitim gradovima u cijeloj Europi i zato se često kaže da su „decentralizirane”. Mogu se baviti pravnim ili znanstvenim pitanjima. Primjeri su Ured za biljnu raznolikost u Angersu u Francuskoj, koji utvrđuje prava za nove biljne sorte, ili Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama u Lisabonu u Portugalu, koji analizira i širi informacije o drogama i ovisnosti o drogama.

Tri nadzorna tijela pomažu u provedbi pravila za financijske institucije i time čuvaju stabilnost europskog financijskog sustava. To su Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo, Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala.

Druge agencije pomažu državama članicama EU-a surađivati u borbi protiv organiziranog međunarodnog kriminala. Primjer je Europol, sa sjedištem u Den Haagu u Nizozemskoj, koji služi kao platforma za suradnju policijskih službenika iz država članica EU-a. One jedne drugima pomažu pri prepoznavanju i pronalaženju najopasnijih zločinačkih i terorističkih mreža u Europi.

Tri agencije obavljaju specifične zadaće u sklopu zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije. Satelitski centar Europske unije u Torrejón de Ardoz u Španjolskoj jedna je od takvih agencija: ona se koristi informacijama satelita za promatranje Zemlje kao pomoći za donošenje odluka EU-a u područjima vanjske i sigurnosne politike.

Agencije i tijela Euratoma

Ta tijela djeluju u sklopu Ugovora o europskoj zajednici za atomsku energiju (Euratom) radi koordinacije istraživanja mirnodopske primjene nuklearne energije u zemljama EU-a i osiguravaju dovoljnu i sigurnu opskrbu atomskom energijom.

Izvršne agencije

Izvršne agencije osiguravaju praktično upravljanje programima EU-a, na primjer obradu prijava za nepovratna sredstva iz proračuna EU-a. One se osnivaju

Potrebno je nadzirati sigurnost prehrambenih proizvoda u cijeloj Europi, a koordiniranje tog nadzora tipična je zadaća agencije EU-a.

na određeno vrijeme i moraju se nalaziti na istome mjestu kao i Europska komisija u Bruxellesu ili Luxembourg. Jedan je primjer Europsko istraživačko vijeće koje financira osnovna istraživanja skupina znanstvenika u EU-u.

Agencija Euratoma za opskrbu (ESA)

Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA)

Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER)

Eurojust (Ured Europske unije za pravosudnu suradnju)

Europska agencija za GNSS (GSA)

Europska agencija za kemikalije (ECHA)

Europska agencija za lijekove (EMA)

Europska agencija za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA)

Europska agencija za nadzor u ribarstvu (EFCA)

Europska agencija za obranu (EDA)

Europska agencija za okoliš (EEA)

Europska agencija za operativno upravljanje opsežnim informatičkim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu.LISA)

Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA)

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA)

Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA)

Europska agencija za sigurnost zračnoga prometa (EASA)

Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (Frontex)

Europska agencija za željeznice (ERA)

Europska policijska akademija (CEPOL)

Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound)

Europska zaklada za stručnu izobrazbu (ETF)

Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA)

Europski centar za prevenciju i nadzor bolesti (ECDC)

Europski centar za razvoj strukovne izobrazbe (Cedefop)

Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT)

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

Europski policijski ured (Europol)

Europski ured za podršku u pitanjima azila (EASO)

Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA)

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA)

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala (ESMA)

Institut za sigurnosne studije Europske unije (EUISS)

Izvršna agencija Europskoga istraživačkog vijeća (ERCEA)

Izvršna agencija za inovacije i mreže (INEA)

Izvršna agencija za istraživanje (REA)

Izvršna agencija za mala i srednja poduzeća (EASME)

Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualne sadržaje i kulturu (EACEA)

Izvršna agencija za potrošače, zdravlje i hranu (CHAFEA)

Jedinstveni odbor za rješavanje (SRB)

Prevoditeljski centar za tijela Europske unije (CdT)

Satelitski centar Europske unije (EUSC)

Tijelo europskih regulatora u elektroničkim komunikacijama (BEREC)

Ured za usklađivanje na unutarnjemu tržištu (žigovi i dizajni) (OHIM)

Ured Zajednice za biljnu raznolikost (CPVO)

Zajednički poduzeće Fuzija za energiju

Sve agencije EU-a mogu se pronaći internetskim stranicama

► http://europa.eu/agencies/index_en.htm

Kontakt s EU-om

■ INTERNETOM

Informacije na svim službenim jezicima Europske unije dostupne su na portalu Europa:
www.europa.eu

■ OSOBNO

Diljem Europe postoje stotine lokalnih informativnih centara EU-a.
Adresu najbližeg centra možete pronaći na: **europedirect.europa.eu**

■ TELEFONOM ILI E-POŠTOM

Služba **Europe Direct** dat će Vam odgovore na sva pitanja o Europskoj uniji. Možete nazvati besplatni telefonski broj: **00 800 6 7 8 9 10 11** (neki mobilni operateri ne dopuštaju pristup brojevima 00800 ili mogu zaračunati pristup) ili telefonsku uslugu uz plaćanje izvan EU-a: **+32 22999696**, ili možete poslati upit na adresu e-pošte: **europedirect.europa.eu**

■ ČITAJTE O EUROPI

Publikacije o Europskoj uniji samo su jedan klik od Vas na mrežnim stranicama Knjižare EU-a: **www.bookshop.europa.eu**

Informacije i brošure o Europskoj uniji na hrvatskom jeziku nude:

PREDSTAVNIŠTVO EUROPSKE KOMISIJE

Augusta Cesarca 4
10000 Zagreb
HRVATSKA
Tel.: +385 14681 300
Adresa e-pošte: comm-rep-zag@ec.europa.eu

INFORMATIVNI URED EUROPSKOG PARLAMENTA

Europski parlament
Ured za informiranje u Republici Hrvatskoj
Tel.: +385 14880 280
EPZagreb@ep.europa.eu
www.europarl.hr

Predstavništva i uredi Europske komisije i Europskog parlamenta nalaze se u svim državama Europske unije. Europska unija također ima izaslanstva u drugim dijelovima svijeta.

Europska unija

Države članice Europske unije (2014.)

Države kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje

Europska unija (EU) je jedinstvena. Ona nije savezna država kao Sjedinjene Američke Države jer su njezine države članice neovisne suverene države. Europska unija nije ni posve međuvladina organizacija kao Ujedinjeni narodi jer države članice ujedinjuju dio svoje suverenosti – i tako dobivaju puno veću moć i utjecaj nego da djeluju samostalno.

One ujedinjuju svoju suverenost donošenjem zajedničkih odluka u zajedničkim institucijama kao što su Europski parlament, koji biraju građani EU-a, te Europsko vijeće i Vijeće, koji predstavljaju nacionalne vlade. Oni odlučuju na temelju prijedloga Europske komisije, koja predstavlja interese EU-a u cjelini. Ali što radi svaka od tih institucija? Kako surađuju? Tko je odgovoran za što?

U ovoj knjižici naći ćete odgovore na ta pitanja. Ona sadržava i kratak pregled agencija i drugih tijela koja sudjeluju u radu Europske unije te je koristan vodič kroz postupak donošenja odluka u EU-u.

